

**Hier begint een devoot boecxken vanden bloetstortinghen ons
heren Jhesu Christi, ghenaeemt der sielen ghewin.**

<https://hdl.handle.net/1874/360660>

Want die mēschē sorghe dia
ghē voor dat sterflic lichaē
hoe veel te meer eyschet
die reden naerlich te sijn
voor die etel osterlijcke sie
le/welcke Jhesus met sinē
costelijckē bloede ghecoften vāder helle ver
lost heeft. Daer om is hier eē corte oeffen
ghe ter eerē Gods vādē seuē bloetstortin
ghe ghemaect en gheteelt in seuenē alle da
ghe eē deel voor ghesōdē en voor sieckē, en
die bedruet sijn willē si hē hier in becōmeren
si sullē sekerlijc vertroost werden.

Item alle die aflatē vanden heylighen
lande machmen hier mede verdienē om
deuotelijc alle wekē eens te lesen met aen
dachten of tinnen vā plaetsen tot plaetsen
ghinc. Mer die met grote coste en arbeyt
wt deuocien daer reysen / sullen van gode
wel gheloont werden. Dit is waerlijc be
vonden en gheproeft en allen cristen men
schen indē staet der graciē verleent so dick

so menichwerf te verdienē op dat alle cou
 de herten in **Jhūs** bloet werme mochten
 werden. **Eñ** datmē alle aertsche vleckē we
 dē sondighē hertē mochte reckē. **Mer** dat
 moet te minsten inwendighe tranē costē/
 met eenē goeden opset niet meer te sondi
 ghē en dye meeste oorsaken te schouwen.
So salmen **Jhm** biddē dat hi door sijn. vi.
 duysent. vi. hondert. lvi. wonden ons wil
 vergheue al onse sondē en door sijn passie
 en pijn vergheue wil schulde en pijn. **Eñ**
 door sijn dierbaer bloet behoeder van die
 ewighe doot. **Item** al vindy wat in dit
 boeckē dat v niet wel en beualt/ hebt me
 de ljdē met dē simpelen / die sijn beste doet
 en is niet te wjten/ tis nochtans redelijck
 bi sommighe gheestelijche personē
 gheuiscereert en ghecorrigeert
Godt ter ceren.

Sondach.

O heylige drievoldicheyt hoe
naerstich sdy gheweest dat
menscheliche gheslacht te ver
lossen vander ewigher doot/
also dat die almachtige wijste
soon des opperste vaders, de hemel met al dat
lieue gheselschap der enghelē heeft willen
laten/en aenghenomē den sterflijckē rock
der menschē ghebooren te werden van een
reyn maghet ghelijc **I**saias langhe te vorē
ghepropheteert hadde. Item so heeft die
opperste starcke goetheyt gods begrepen
te seynde eenē enghel ghehepten **S**abriel
tot der alder reynste maghet **M**aria we
sende alleen in haer **C**amer, Segghende:
Weest ghegriet **M**aria volgraciē die he
re is met u / nae meer woordē heeft die su
uerste maghet **M**aria gheantwoort seg
ghende. **S**iet die dienstmaghet gods my
moet nae uwē woordē gheschieden. **M**et
den seluen woorden heeft **M**aria **J**hesum
ontfanghen vande heylighē gheeste. †

Got Nazareth is aclaet vā allen sonden/
 vā pijn en schult/ Hier leest deuotelijc drie-
 mael **V**ader ons. **M**aria heeft **J**hū. ir.
 maenden in haren lichaem ghediaghē in
 alder sueticheyt. **D**aer nae als den tūt by
 was is **M**aria met **J**oseph ghereyft nae
Bethleem/daer comende en cōnen gheen
 herberghe crūghē/ om dat si arme waren
 also sijn si in een verworpē huyskijn neer
 gheslaghē. **E**n omtrent der middernacht
 is die suete **M**aria indē gheest opgheno-
 men in groter sueticheyt / also is die suete
Jhūs ter werelt ghecomē liggende voor
 die knyen vā **M**arien die sonde vā **A**dam
 beschriepende. **M**A/ **M**aria dat hoīede en
 voor haer dat schoon kīndekijn sien liggē
 is ter stont op haer knyen gheuallen aen-
 biddende harē soon voor haren here harē
 godt. **N**u staet wat en denct wat blijschap-
 pen dat daer was.
Item hier en staet ghenē aclaet getekene
 mer leest **V**ader onse met drie gneten tot

Maria ter eerē der gloriē die si int huyskē
van Bethleē heeft ghehadten bidt aldus.

O here almachtich god die hemelē en
aerde gheschapē hebt onbegriepelijc
sonder eynde is v barmherticheyt / wāt ghi
een **G**odt eē here bouē allē creatuerē sijt
gheboiē vā een suuer maghet. **O** **J**hū mī
sondē gaē bouē dat sandt der zee / wāt ic daer
gheē ghetal af en weet / ic bekenne my niet
waerdich te sijn door mī ontallijcke grote sō
dē die hoocheyt der hemelē te beschouwen
ic val neder voor v voetē buyghende mīn
kinnen mīnder hertē / begherende genade
gheen rechte / vergheuet my op dat ghy
my niet mīnen sonden niet en verliest /
noch inder eewicheyt niet ghedachtich en
sijt. **W**ant nae v groote ghenade suldy mi
onwaerdighe creatuer sparen en salich
maken / en ick sal v ghebenedijen en louē
Des moeten alle ghelouighe zielen rust
ende vrede hebben inder eewicheyt **A**mē

4
Maria heeft dat lieue kintdekē op ghenomen met groter waerdicheyt in haren arme cussende lieffelijc en druckende aē haer borsten. **E**n die almachtighe **G**odt heuet ter stont versien dat die suete **J**hesus door die maechdelijcke borsten gheluyt is gheweest / aldus is maria vol blijschappē geweest / duer ēde sonderlinghe al tot dē achsten dach. **I**tem op den achsten dach is dat suete teder kintdekē in groter pijnē besneden en daer heeft die lieue **J**hūs sijn eerste bloet om onser alder wille ghestort. **H**ier staet wat stille en dencket hoe vroech dat v here v godt om uwen wille in sijn kinderlijck lichaem gheledē heeft / en hoe deerlijc dat hy gheweent heeft en met hoe groten medelijden dat die lieue moeder gheweest is / ghi hebt eē steenē hert en weendy noch en sichte ghi voor v sonden niet / betert w en bidt godt den heere seggende.

O here **J**hū leuende gods sone ghebo ren van dye reyne maghet **M**aria.

Wāt ic onbesnedē creatuer mijn conscien-
cie also deerlic beulect hebbe met veelheit
vā sondē en mijn steenen hert noch niet ge-
noch beweghen en is tot berouwe. Daer
om neem ick te hulpen v waerde moeder
Maria en bidde dat ic vanden heylighen
gheest herboren mach werdē en met den
sweerd des heyligē gheest besnedē moet
sijn also met uwē bloede bestroeyt dat mij
steenich hert vermouwen mach om mijn
sonden te belijen en te bescrepen / en dat v
heyligh bloet moet sijn mijnder sielen me-
dichē en mijnder vruendē sielen / en daer ic
meest in ghehouden ben met allen sielen
laeffenisse ter engelscher glorien Amen.

Ihesus . xxxij . iaer oudt sijnde nae dat hi
het paeschlamm ghetē hadde met sinē disci-
pulen en Jude noch een teekē gaf hoe dat
hē bekent was dat Judas hē verradē sou-
de ghelijck merckelijck in die passie staet en
om dat hi iudam bekerē wilde / mer iudas
heeft ghedaen so in hē was / en wech ghe-

gaen om **Jhm** te leueren / Och wat vindt men noch **Judassen**.

Hier vrrdientmen. viij. iaer en. viij. carenē aclaets / leest met deuocien **Vader onse** en denckt wat droeffenis dat **Jhūs** ghehadt heeft als himet sinē iongerē nae dē berch vā **Oliueten** is ghegaen en gheseyt heeft **Mijn** siel is droeflich totter doot. **Jhūs** comende int hoefken seyde tot sinē acht discipulen. **Sittet** wakert en bedet op dat ghy in gheen temptacien en valt. **Doē** is **Jhūs** voort ghegaen met sinē drie discipulē **Peter Johan** en **Jacop** die meerder. **Jhesus** heeft ooc tot den drien gheseyt. **Sidt** bidt en wakert op dat ghy in gheen temptacie en valt.

Hier is te vdieneē. viij. iaer en viij. carenen aclaets. leest deuotelijcken **Vader onse** en scherpt v sinnen en richt v hert op tot god in medeliden. **ic.** en segget oormoedelijc. **Osucte** **Jhesu** een trooster der bedroefder die v vaderlijcke hulpe begheerē **Als ic ar-**

me sondaer ouer dencke mijn groteschult
mijn cleijne duechde/ mijn groot ondanc-
baerheyt/ so en weet ic mijns selfs ghenē
raet dan dat ick v te voetēval met der hul-
pen vā uwē drien discipulen/ recht betrou-
ende ghelooue in uwer genadē/ verwach-
tende v gracie met goedē opsedt mijn son-
den en alle temptacien onder dye voet te
creden / om also van duechden tot liefden
voort te gaen in mijnē leuen v also te beha-
ghen dat wi met allen sielen nae dit leuen
mochtē hebbē dat suet eewich leuē Amē.
Daer nae is Jhūs voort gegaen van sinē
iongherē als men met eenē steen werpen
soude/ en is weder op sijn knien gevallen
met groter droefheden suchtende en wee-
nende seer swaerlijc en biddende sinen he-
melschen vader seggende. **V**ader eest mo-
ghelijc haelt dē kelc der bitterheyt vā my
mer niet als ic wil/ mer so ghi wilt. Aldus
heeft Jhūs tweemael ghebedē het selue.
Die derde reyse is Jhūs weer neer ghe-

uallen plat op die aerde wtgherect seggē-
de. **V**ader eest dat desen hele niet verby en
mach gaen dan icken dincke uwen wille
moet gheschien / niet als ick wil mer als
ghi. **O**ch die nu hertelijc mochte biddē en
konst met medeliden en deuociē geleggē.

Older liefste **J**hū wilt mi verlenē dat
ick al mijn onbequaeme droeffenisse
en mijn meeste crancheyt die mi tot sondē
trecke / en die swaerste traecheyt die mi vā
duechdē keert vā mi mach werpē en also
mach lēn en sijn en tot biddē berepen
dat icks namaels nyet en derf beschreyen
op dat ic altijt mach segghē **V**ader mijnē
wil inden uwen / in dūnen handen beuele
ick mijnē gheest **A**men.

Jesus voorliende door dye godtheyt sijn
toecomēde passie en dat sy aen so menigē
mensche verloren soude sijn. **E**n noch vā
gode sinē vader noch vā eenighē mensche
gheennē troost hebbēde / wesende in so gro-
ter bittere banghicheyt sijn bedroefder

herten: so is met trachtigher pijnē eenen
alten groten sweet: teghen natuere: door
beuen en schudden wt **J**hūs lichaem ghe-
dronghen: so oueruloedelijc dat water en
bloet door sijn clederē droepen: dat die aer-
de heel nat warde. Aldus liggende in so
groter onsprekeliker droeuer swaerheyt:
so is eē engel bi hē comē om hē te troostē
en te stercken na der mensche lijcheyt.

Dit is dpe tweede reyse dat **J**hesus sijn
bloet voor ons heeft ghestort en hier is af-
laet van allen sonden te verdienen: sidt nu
wat met **J**hū en merct wat hi hier geledē
heeft en leest met vierigher herten. **V**ader
onse en segghet noch.

O **V**ader der graciën en ghenadē suete
Jhū door die grote liefde wt vierigē
ghebeden inwer grooter bangicheden en
wilt nyet vergheten. **M**er in allen onsen
lijden wederspoet en swarich epdē sonder
linge als onse siele vandē lichaē sal schey-
den: so laet ons dijns bloets en sweets ge-

nieten: op dat wy met allen ghelouighen
sielen sonderlinghe vriendē en maghē in
die eewighe ruste moghē leuen Amen.

Maendach,

Thesus is bi ij discipulē gegaē
en heefse gheweckt seggēde:
staet op. laet ons gaen: hi is
hier bi die mi leuerē sal. Doē
quā Judas die vradere en met
hē een grote schare ghewapender te voet
en te paerde met stocken / fackelen en lan-
taernen. ic . Judas had hen een teckē ghe-
gheue waer wt si hē souden kennē en had
hē beuolen dat sy hem terstont aentasten
en vast maken soudē / op dat hi hem niet en
conde ontgaen. Och of Ihūs gewilt had-
de hoe lichtelijc soude hi wt unwen handen
ghecomē hebbē / wāt si wt Ihūs siēmen:
segghende ic bent: altemael ouerrugghe
vielen. Mer alst hē beliefden heeft hy sijn

macht hen verleent doē hi seyde dat si sijn
ionghere souden laten garn. Daer nae is
iudas stoutelic toe ghetredē en heeft **Jhū**
ghecust seggēde. **W**est ghegruet meester
Oiudas hoe veel vintmē noch vā uwen
gesellen die **Jhū** met eenē cussen verradē.
ghelijc die onwaerdich ten heylighē sacra
ment gaen met doot sondē en des ghelijc.
O lieue heere **Jhesu** die alle dinghē weet/
voorwiens oghē niet verborghē en blijft.
Wilt mijn sondighe crancke oghen mijn
der consciencien openen: en goede kennis
vleenē op dat ic mi nu en allen tijden also
biechten en beteren mach / dat ick v dier
baer testament / v heyligh sacrament met
alsulcken bereyden / liefden en eeren ont
fanghen mach dat v behaghe en mijn
der sielē en allē sielēen daer ic meest in verbon
den ben profiterē moet nu en inder ewic
heyt **Amen.**

Der nae dat iudas **Jhū** ghecust had
also hebben die wiede menschē ter

stont in **Jhm** gheslagē en vast ghemaecte
 ghelijc eenē moordenaer. Die handē met
 corden ghebondē so stijf dat bloet daer we
 bersten/ en ander cordē om sijn lijf/ een ke-
 ten om den hals/ en so voort ghecoghē en
 ghestotē die een met voerē/ die ander met
 stockē en den baert en dat haer deerlijche
 ghetrockē/ alle spijt en pijnē die si ghedoē
 en ghedencken mochtē meer danmē ghe-
 schijnē can. **S**ōmige gevoelen dat **Jhūs**
 gheslaghen wart op sijn schouwer met
 eenē ghepinden stock daer een alte grote
 wonde af quam. **S**ommighe schijnē dat
 si **Jhm** vander brugghē int water worpē/
 en sleypen hem met der kettenē door ge-
 lijc eenē hont wie meest spijts en pijnē aē
 ghedoen conste dat was by hen die beste.
Also hebbē si **Jhm** voor **Donnā** ghebracht.
Hier sijn te verdienen. vij. iaer en. vij. ca-
 renen. **H**eeft vader ons met medelijden en
 deuocien. **D**oen heeft **ānas** **Jhm** nae sijn
 leeringe en nae sijn discipulē gheuerachte

Jhūs suetelijc antwoordende heeft geseyt
dat hi alcht inden tempel en int openbaer
gheleert en ghepreect heeft int hemelic
niet seggēde **W**at vraecht ghi mi: vraecht
den ghenē diet ghehoort hebbē. **M**aer op
die vraghe vanden discipulen heeft hi ghe
sweghē: **O**ns ter leerighe: als wy gheen
goet vā vemanden en weten so sullen wy
swijghē. die discipulen waren gheuloden
daer om en waren si niet te pūsen. **D**oen
was daer cen gheheptē **M**alcus die **J**hūs
coits te voren duechde gedaen hadde om
spilis danck aen **J**hnam te crūghen. **H**eeft
hi **J**hū met een wapenhant so omensche-
lijc gheslaghē aen sijn wanghe / seggende
wat antwoordp dē **B**iscop also: dat som-
mighe gheuoelen dat hi die tandē met dē
vlees af sloech. **O**ch wat vintmen noch
malcussen / so dicwil als wy afterclap doe
so slaē wy **J**hū. **O** suete **J**hū hoe menich
werf heb ic met mijnē onstichtighē onge-
oorlofden oneerbarē woordē in v minlijc

9
aenschijn gheslaghē in clappen / snappen /
in after spraeck en des gheluckē in kerckē
onder ghetijen en sermonē tis my nu leet
ick seg ghenay en ic bid wilt mijnen mont
voort aen suieren voor quaet te sprickē oft
te horen op dat ic gheen woordē wt mijnē
mont en moet laten gaen dan dimer goet-
heyt lieflic sijn en mijnder sielen en allen
lieuē vriendē sielen salich sijn Amen.

Hier nae hebbē si Jhesum tot Cayphas
huyse geleyt en daer was al den raet ver-
gadert om Jhū ter doot te brenghen.

Hier is. vij. iaer en. vij. carenen aflacts te
verdienē. Leest deuotelijck. Vader ons. en
segghet.

O lieue Jhesu die v tot Cayphas met
sinen gheselschap hebt laten leyen.
Wilt mi behuedē dat ic mi vā allen quādē
geselschap mach kerē en tot allē goede mē-
schē te voegē om duechte te leerē tot uwer-
cerē en mijder sielē en allē sielē saluheit. Amen
Item daer sijn vele valsche ghetuyghen

gheweest die den onschuldighē Jhū van
leer vele onghelijcks beschuldicht hebbē
welcke niet weert en is datment scrīuē of
noemē soude. **M**er ihūs en heeft daer niet
op geantwoort / **W**āt een loegē en is niet
weert te vāntwoordē. **O**ns te leerē dat wi
niet lichtelic alle dinc vāntwoordē en sullē

OJhesu of ic mi altijt also ootmoedich
conde gheuīnden / dat ick alle dinc
om uwen wille ouer mi liet gaen en dach
te dat ickt teghē v mijnē lieuē vader noch
veel meer misdaen hebbe. **D**aer om bidde
ick v goedertierenste here / **W**ilt in mi stor
ten v vaderlijcke līdtsaemheyt op dat ick
alle verdiet en teghenspoet ontfanghen
mach voor dat beste goet / op dat mijn siel
en alle ghelouighe sielen moghen ghe
sprīst werdē met uwen bloede **A**men.

Cayphas horende al dese valsche getuy
ghen sonderlinghe sp seyden dat Jhesus
sou hebben gheseyt dat hi gods soon was
Daer ō stont **C**ayphas op en seyde / ic be

10
sweer v doordē leuēdē godt / segt mi sdy
gods soō: **J**hūs heeft geannwoort ghi heb
bet geseyt / wāt ic ben / en ic segge v voor
wacr / ghi sult noch meer / sien sittē dē soon
des mēichē aē die rechter hant gods. **C**ay
phas op staēde heeft zj cleer geschoot seg
gente wat dunct v / ghi hebt blasphemie ge
hoort. **D**oē hebbē si allē geroepen / hi is dē
doot schuldich. **O**ch hoe dicwyl vordelen
wy godt / alsoo menichwerf als wy onsen
eeuē chūsten wt quaet vmoedē en quaede
gront vordelen en sinē goedē naē of faent
vmiterē. **O** barmhertige ihū hoe dicwerf
heb ic dat gedaen / en meer ander gebiekhē
aengemerct en geordelt inweynlijc en wt
weynlijc dat cleyt vlesken aēgesien in an
deren oghen / mijn seluers niet en heb wil
len mercken / tis my leedt ick seg ghenacy
gheen recht / ghi sijt mijn heere en ic ben v
knecht / ic heb ghedoelt ic wil om keren.
Doot meer wil ic v danckē / louen / en eerē
Op dat onse arme sielen doot inuenspjt

en v' v'wilt mochtē ghebnyckē dat eewich
Volnt. **W**ilt ons dat gunnen lieue here vā
v en s'chey ic nēmermere en allen sielē rust
alst v' palt Amen.

Nae dat si gheropen haddē en **J**h̄m ver
oordelt so heeft **C**ayphas **J**h̄m indē handē
vandē boeuē ghegeuē op dat si hē leet en
p̄n aen doē souldē/ also heeft yeghelyc sijn
beste gedaen/ en hebbē **J**h̄m also gequelt
en allet quaet dat si bedenckē connen welc
ke niet moghelic en waer te scrijuen noch
te spreken wāt si hebben alsulcken onrey
nicheyt vā hen' ghenomē en is in **J**h̄s aē
schijn ghewopen dat onmenschelyc is te
legghe. **D**aer en bouē noch ghegheestelt
te minsten. xl. slaghe/ en so sommighe ghe
uoelen hebben sy **J**h̄m also doorwondt in
een tonne met water gheset. **D**aer nae int
middel vāder salen en hebbē verbondē
en yeghelyck heeft gbearbeyt om **J**h̄m te
slaen leggende propheteert ons wie v' ge
slaghe heeft. **O** **J**h̄s hoe dicwil slaen wi

11
O insulcker manierē also menichwerf als
wy onsen euen cristen bedrieghen in allen
handel daer hi schade of schande af heeft
het si met woordē gelijc achterclap / of met
wercken gelijc den onnoselen te coit te doē
en in anderē heymelijckē sondē / godt we-
tet al ic ken mijn schult.

Dinsdach.

Fate om dat die herē en knech-
ten vmoeyt warē so wilden
sy slapen gaen / maer Ihesus
moste wakē / also creghē si die
ald snootste rabaunwē die alle
die nachte oledich warē om Ihm te quellē
sonighe geuoelen dat si Ihmaen eenē stijl
bondē ghelijck eenē hont diemen terghet
die meeste quaet conste ghedoen die hadde
den meesten loon. Sy sloegenē / si stietenē
si bespoghenē / si toghenē met ten hare en
met dē baerde / en noch opanderē plaetsen

met dē oore met der nasē en al dat leet dat
si ouerdenckē condē/ si en rusten niet voor
Jhus doot was. **O** milde Jhesughy hebt
ghewaecht en alsulckē bitterē nacht ghe-
hade en ick ondanchbaer creatuer hebbe so
menighē nacht in grote sonden door ghe-
bracht met traecheyt gerslapy en gherust
in mijn wellust/ ick mach wel segghen. **O**
mijn god ghi waecht in veel verduets/ ick
slaep in mijn misdaet weckt mi op dat ick
altijt met v bligye wakē op dat ic ingheen
temptacie en valle/ al is den gheest bereyt
dat vlees is cranck en heel traech dat nau-
we een vie gewakē en can. **So** dicwil als
ghi bi mi compt altijt vindy my slapē/ mer
ghi weckt mi al weder so guetelyc/ och sa-
lich is hy den ghi altijt vint wakende.

Ick bid v lieue heere gaet inden tempel
myns hertē en wat ghi daer onreyn vint
doet dat verre van mi/ werpt vā mynē ta-
bernakel alle tittelycke dinghen die mijn
salicheyt behinderen moghen en neem

die gheesel uwer viesen en slaet vā mi die
 leuen doorsonden en alle die oorsaken die
 mi daer toe brenghē moghē / op dat ick v
 met puerder hertē mach dienē en aēcleuē
 dat mijn siel en alle sielen met v ewelīck
 moghen leuen Amen.

Itē voor alle dat līdē dat **J**hūs die langē
 nacht gelede heeft. **I**est hertelic **V**ader oō
 wāt hier vele aflaets toe staet.

Des smorgens vroech sijn die herē al we-
 der v̄gadert en hebbē **J**h̄m laten leyde tot
 pylat[?] huysē / hoe onmēschelic dat s̄ **J**h̄m
 ondwegē noch mishādelt hebbē dat weer
 quaet te seggē of te scrīuē mer s̄ hebbenē
 met groter clachtē voor pylatus bracht.

Hier is ooc vele aflaets te v̄crīghē. **I**est
 met aendacht **V**ader ons.

O suete **J**hū ghi hebt v vā caphas tot
 pylat[?] gebondē getogē / gellagē / en
 so onweertelic latē handelē en leyen ic bid
 v mij lief vader inder ewicheyt / wilt mij
 bindē met dē bant dīner ghebodē en slaet

my hier met hēlūcken ſteckte in deſe leuē
op dat ghi mi inder ewichept ſparē wilt
treckt mi nae dy met dūner ſaliger leerin-
ghen der hepligher euangelien / op dat ic
daer in gheuoet en gheſterct moet werde
alſo te leuē dat mūn ſiel en alle ghelouige
ſielen ſonderlinghe daer ick meek in ghe-
houdē ben na dit leuē ſonder middel mo-
ghen crūghē dat ewich leuē Amen.

Pylatus ſittende heeft Jhm den here vā
hemelen en vā aerden voor hē laten ſtaen
Maer al hoorde hy vele clachten vanden
ioden reghē Jhm hi en ghelooft des niet.
En want hi wel wiſt dat Jhūs niet ſchul-
dichen was der clachten ſo ſepnden hūen
tot Herodē / welke dier int in Jeruſalem
was op dat hūer af ontlact mochte werde
Item tot deſen ganc ſtaet. viij. iaer en viij.
sarenen aſlaets te verdienen / Leest Vader
ons en ſegt.

O Jezu mūn here mūn gode die v voor
pylatē ſtaende ſo ſpūtelūc hebt laten

beschuldighē ic onwaerdich creatuer een
 vat vol sondē/ heb so menichmael die goe-
 de godlijcke in sprakē weder staen / en ope-
 salighe berispinghe vā mijnen ouders en
 ouerften niet willen ontsaen/ maer lieuer
 vandē sondarē tot den sonden laten lepen
 dat ic nu wel mach bescreyē/ tis mī schult
 tis mi leet ic wil mi betere op dat mīn ar-
 me siele mach ontgaen dē hellschen wiele/
 en allen sielen mede mochten hebben den
 salighen vrede.

Als **J**hūs voor **H**erodem comē is so heb-
 benen die iudē weder grotelijc besculdicht
 en **H**erodes was blij wāt hi meenden dat
Jhūs voor hē sonderlinghe dinghē soude
 hebbē ghedaen / mer wāt hi dat niet waer-
 dich en was / so heeft **J**hūs al stil geswegē.
Daer ōme heeft **H**erodes met allen sinen
 volcke **J**hesum versmaet ende seer bespot
 ghelijc eenen sodt/ ende heeft hem een wit
 cleet aen ghedaen in groten schampe en
 beghekinghe/ en heeft hem also met gro-

ter onwaerdicheyt weder om tot Pylatū
gelepynt. Mer wat Jhūs onderweghē in
gaen en int comē al gheleden heeft dat en
waer niet sprekelyck.

Door desen ganck verdientmen. vij. iaer
en. vij. .carenen afaets. Leest met deuocien
Vader ons en segghet wt melien.

O Goede ihū een fonteyn der wijshe dē
voor Herodes staēde hebt willē līdē
scimpe en spotte en v latē tracteerē gelīc
een lotte Ic bid v lieue heere door allen dit
wilt mi in allen mīnē druck en rampoet
verleenē patientie en goedē moet / en dat
ic hier also mach leeren līen en strīen op
dat mī siel en alle sielē en daer ic in gehou
den bē inder eewicheyt mogē vblīen Amē.
Als Jhūs weder voor Pylatū is comē so
hebbē die iodē weder veel clachtē gedaen.
Pylatus wel willende hē daer af ontslaen
heeft Jhū aen een calōne laten bindē om
tē doen ghecesselen hopende als Jhūs also
mismaect waer dat die iodē dā verladicht

14
en te vreden souden sijn, welcke niet en ba-
ten, hoe onmenschelijcken en hoe wreede-
lijck dat si **J**h̄m aender calumnen ghebon-
den hebbē en can gheen herte ghedenckē,
en si hebbē met groter nijdicheyt van on-
der opwaert gheslaghen op dat het bloet
hen niet letten en soude om te badt te sien
waer sy gheslaghen hadden op dat daer
niet gheheels en soude bliuē aen sijn ghe-
benedide lichaem. **S**ommighe geuoelen
dat si dat lichaem eerst met grote knoddē
monne gheslaghen hebben om dat s̄nde te
beter doorslaen souldē en hebben daer nae
genomē geesselen vā gedroechdē zenuwē
met knoppē daer in noch scerpe haerrens
of nagelen en daer hebbē twee m̄nē ghe-
slaghē tot dat si moede warē. **D**aer nae. ij.
ander met ketenē. **D**aer nae noch. ij. ander
met scorpionē, met scerpē hakē, en hebbē
also ongenadelijc geslagē vandē voetē al
tot dat hoofft dat daer niet gesont en bleef,
also doorslagē dat mē de beenē mocht sien

Doen hebbē si **Jh̄m** ontbondē maer hi is
plat neder ghevallen in onmachten welck
wel reden was tis wonder wat hi daer al
moeste liden.

Hier is grote gracie te verdienen die hier
niet groter cōpassiē ouerdēct die gheesteli
ghe ōs herē en dit is die derde bloetstortin
ghe. **Leest** **V**ader ons met deuociē en segt.
Ick danck u mijn lieue here die u groote
liefde ten terciē tjdē ons hebt willen be
wisen als ghy u so deerlijcken hebt laten
door slaen met roeden en anderē scherpen
gheesselen dat in al u lichaem niet gesontes
bleuē en is en u preciose bloet so oueruloe
delijc ghestort is. **I**ck bid u sieste **Jh̄u** wilt
mi altijt met bitterheyt mijns hertē voor
oghē laten hebbē dat quaet dat ic gedaen
hebbe het goet dat ic verlorē heb die pijn
die ic verdiēnt hebbe in dien dat ic mi niet
en beter / en wilt my dickmael laten ouer
dencken die veelheyt dijns bloets die ghy
so mildelijc wt liefdē voor ōs onwaerdige

15
creaturerē wt ghestont hebt en wilt mi ver
leenen dat ic in allen mijnē dienste u danc
ken en lief hebben mach also te leuen dat
u behaghen mach / en mīnder sielen en al
len sielen daer ic in gehoudē ben met allē
gheloouighē sielen profiterē mach op dat
wi also hier ghegheesselt mochten werdē
dat wi die ewige gheessel ontgaen moch
ten Amen.

woensdach,

Hier nae hebben si Ihm noch
vele līes aēghedaen dat te lā
ghe te schijnē ware. Dōmige
gheuoelē en segghē dat sy hē
ghesleypt hebbē vā eēhoge ra
mer met dē hoofde lāges die trappē en heb
benē in eenē kelder gesleypt en geworpē in
een waterput om dat bloet af te wassen en
te sien of hi ghenoch gheslagē was / en ter
wīlen dat hi daer in was so maectē si een

doonē croone ghereet/en namen een bare
vol cleynder scherpe nagelkens/ dat moest
sijn cussen wesen / daer hebben sy **Jhm** op
gheset en hebbē hē die doonē crone op sijn
hoofte ghedruet en met stocken gheslaghē/
neer gheweghē met crachtē dat die doonē
door dat bekenneel in dye hersen/ten oren/
ten voorhoofde/ en ten necke door gedron
ghē sijn. **Si** hebbē hē eenē verwoypē pur
puren mantel om ghehanghē. en een riet
in sijn handt ghegheue voor eenen septer
en hebbē op een knye gevallen seggende/
Do laet onsen coninc aenbiddē hi is ghe
croont en ghecleet met den septer ghelijc
een coninc. **Sy** hebbenē begresen/ begett/
en bespoghē/ en also deer linc mesmaect dat
gheen melactse so wesen mochte **Ic** mach
wel segghen/ **O** mijn god/ mijn heere/ hoe
sdy verchiert met smartē en groter pijnē
vandē hoofde tot den voetē en hebdy niet
ghelonts/ ic belijc mijn grote schult dat ick
u so menichwerf toe ghemaect hebbe in

grooter ydelis houaerdijen om dye menschen te behaghen en tot my te treckene. **I**ck bidde v almoghende en ontfermhertighe god ghenade/wilt mijn hooft voort aen vercierē met den domen der penitēnien en met dat purperen cleet der liefden wilt my decken en gheeft my een riet des vasten gheloofs/op dat ick voort meer alcht vromelijc in uwen wjngaert werckē mach v lēen alcht in mijn herte te draghē dat v wilde behaghē en mijnder sielen en allen sielen/sonderlinghe daer ic meest in belast ben/ also mach vromen om te vercrighen die hemelsche croone. Amen.

Dit is die vierde bloetstortinghe.

Der nae heeft Pylatus Ihm buytē den huyse gheleyt also mismaect/hopende dat die iode nu vlaet en te vrede souden sijn/en hi heeft geseyt. **S**iet de mēsche mer de iode slachtē de elifat **D**oe si dat bloet sagē wardē sinoch meer nūdiger

en hebbē met luder stemmen gheroeppen
crupsten doeten wech. **P**ylatus heeft ghe
leyt neempten ghi en crupsten ic en vinde
gheen sake in hem. **D**oē hebbē sijn noch
meer beclaecht en gheseyt en helpte ghy
desen misdadighē niet ter doot ghi en sult
gheen vrient des keysers sijn **P**ylatus ho
rende den keysers noemē / heeft ghesorget
voor indignatie. **D**oen heeft hi sijn handē
ghewastten willende der doot vā **J**hū on
sculdich ende reyn sijn. **M**er hy heeft
veroordeelt seggende **P**ilatus rechter der
stadt vā **J**herusalem / stadthouder des keys
fers vā **R**omē, want v volc bewesen heeft
dat ghy v seluē een coninc ghemaect hebt
so ghebede ick nae die statuten vā romen
te gheestelen / daer nae opghericht en aen
den cruce te steruen. **A**ldus heeft **P**ylatus
hē seluen veroordeelt ter eewiger verdoe
menisse. **D**aer om sie yghelijc toe. **I**tem
als wy yemandē valscheelijc ouer tynghē
of qualicken ordelen wt quaet vermoedē

en dat sijn te so veroordelen wy ons seluē-
ter doot der verdoemenisse.

Hier verdientmē aflaget vā allē sondē ⁊
van pijn en schulde. Teest driemael **V**ader
ons deuotelijc en segghet.

O Alder goedertierenste **J**hesu die om
mijnen wille v onrechtuaerdich oor-
deel hebt willen horen. **I**ch bid wt der bin-
nenster begheerte mijnder herte door die
scherpe sijende woorden door schietende
met groter pijnē v alder suetste herte met
uwer suetster moeder dat welcke ghi niet
so droeuer herten hebt ghehoort wilt my
gūnen dat ic vā sulcker scerper sententien
in die stonde mijnder doot vrij mach wesen
op dat mijn siele met allē geloouigē sielē
en sonderlinghe mijn naeste ten lesten oor-
deel moghē horen/come mijn wtuercoren
in dat rijck mijns vaders dat v bereypt is.

A M E N

Als pylatus die sentencie ghegeuē had-
de doen hebbē sy **J**hesum ontcleet en weer

ghegeeffelt om der sentētien des oordeels
te volbrēngē / Daer nae hebbē si ih̄m s̄jns
selfs cleeder aen latē doen op datmē hē te
beter kennē soude en hebbē twee barders
een achter een voor aen s̄jn cleer gebondē
benedē / daer warē nagelen in om Ih̄m so
veel meer te p̄nēghē int gaen / en hebben
hē doen een groot cruys op s̄jn gewonde
schouwer gheleyt. Also hecft Ih̄s moerē
gaen gheladen met s̄jns selfs galghe dat
noyt mensche en dede / Ih̄s was also ver-
laden dat s̄jn hooft op s̄jn knien quā / en
den roecke wt sinen l̄h̄ue door s̄jn cleer op
waert sloech als eenē heetē mist hoop dye
op ghebroken wordt. Mer wat l̄h̄ens dat
die boeuē Ih̄m noch onderweghen deden
dat en is niet menschelīc noch te segghen
noch te schijuen / en want Ih̄s lanclaem
voort ghinck als wel reden was en si seer
ghierich waren en n̄dich nae sinen scand
delīcken bitteren doot / ghelīck hongheri-
ghe hondē nae een sieck schaep / so creghē

sy onderweghen eenen ghehepten **S**imon die dwonghen si dat hy **J**hesum dat cruyts moeste helpen draghen **J**hesus viel somtijden neder ter aerden met den swarē cruyce en dan toghen sy en sloeghen hem met stocken ghelijckmen een onredelijcke beeste onwaerdelijc slaet.

Hier verdientmē. vij. iaer en. vij. tarenē/ aylaets. **V**eest deuotelijc **V**ader ons en segghet met ynnicheyt.

O heere **J**hu chuste die om mijnē wil hebt willen draghē dat sware houdt des cruyten door die selfde liefde die v daer toe heeft ghebracht bid ick v wilt aensien waer voor dat ghitot des doot des cruceit so willichlijc ghegaen sijdt en wilt offeren godt uwen hemelschen vader alledie voet stappen en sweetdruppen voor ons arme sondaren die uwen sueten ghebenedijden naem **J**hesus diemael noemen en aen roepen **O**p dat wy die met al onsen crachten en alle die daghen ons leuens v mochten

hēlpē draghē gelijc dat uwer vaderlijcker
liefdē wil behagē tot uwer eerē en mīder
sielen en allen sielen sonderlinghe daer ic
meest in ghehoudē ben salicheyt **Amen.**

Als ons lieue here gaende geladē met de
cruce onderweghē comende so heeft **V**ero
nica hē ontmoet weenēde en beclagende
sijn absentie om dat si hē sou moetē deruē.
Jhūs wel wetende haer goet herte heeft
eenē līnē doeck van haer begheert en ont
fangē en daer heeft hi sijn aensicht in ghe
pient ghelijc dat noch tot **R**omē ghetoont
wordt.

Hier verdientmen. **xxxiii.** duysent en. **vii.**
iaren en. **vii.** carenen aylaets. **T**eeft deuote
lijck **V**ader onse en segt.

Older minlijcke **J**hū dye bereet sijdt
alle menschē troost te gheuē die in v
godlijck aensicht betrouwen ghy sijdt die
opperste schoonheyt daer alle heylighen
in versadicht werdē wilt mī arme vblin
de sondaer verlichtē en kennis verleenē

met ghewarich berou om te biechtē en te
beterē in duechdē voort te gaen en also te
leuē dat mijn siel en alle gheloouige sielen
dat beelt van uwer dyeuoldicheyt onbe-
ulecht voor v godcljck aenschyn brenghē
en choonen mochten **A**men.

Donderdach,

Ltem als **J**hūs wat voortghe
gaen was vā **B**eronica so viel
hi seer hardelic / mer die boe-
uē sloeghē hē alte onmensche-
lijc / tot dat hi weder op was.

Hier is ooc aflact vā allen sonden te ver-
dienē. **L**est **V**ader ons drie werf en segt.

O lieue here ic ben so dick ouer ghetredē
v ghebot / en gheuallen in sondē groot en
briet dat is mi wt gront mijns hertē leet.

O heere nu is mijn opsede mi vā sondē te
keren / **E**n schouwen stondē en plaetsen al-
len daer ic in sonden sou moghē vallen.

Daer nae dat ihūs weer op die been was
so is hy noch wat voort ghegaen. Maria
sijn lieue moeder heeft hem wat verricht
op dat si hem int ghemoet sou comen om
te bad te sien. Als Ihūs op sijn bedruchte
moeder sach en die bedruchte maria op ha
ren mismaecten soon sach doen vielen si
beyde ter eerden. Wat druck dat daer tus
schē moeder en kint was die dat wel ouer
denct en niet en weent dye heeft eē steenē
herte. Hier mach ic wel segghen. O godt
ic ben een sake van allen desen liē, mer
ic arme sondaer heb eē steenē hert also en
can ic mijnē here niet beweene noch ghe
melien ghehebbē. Daer om bid ic v moe
der der gracen en ghenaden gheeft my v
bitter tranen die ghy in Ihesus liden wt
ghestout hebt. Och of die droefheyt daghe
lijcx in mijn hert mochte bliuen ghelijc si
in uwen leden alūt was lieue waerde sue
te moeder Maria tot dat ghy ten hemel
voert op dat ic also een weynich gheuoer

len mochte die bitterheyt van **Jhūs** liden
waer door mijn siele en alle gheloouighe
siesen moghen verbliden.

So wy met medeliden ter eeren des val
lens van **Jhū** en **Maria**: leset **Vader** ons
die mach verdienen. vij. saer en. vij. tarenē
aflaets van elcken **Daeus** die voor **Sirtū**
den vierden gheweest sijn / **Mer** door dat
groot liden vā **Jhūs** en **Marien** so gheeft
Sirtus die vierde aflaet van allen sonden
van pijn en schult. †

Item **Jhūs** noch gaende gheladē so deer
lick daer om hebben hē die vroukens van
Iherusalem seer beweent / **Ons** in een ex
empel / **Jhūs** heeft om ghesien seggende
Vroukens en weent niet op my mer op u
en op u kinden. **ic.** Daer heeft hy hen die
toecomende plaghe ghenoch ghewaert
Jhūs heeft al voort aen moeten gaen met
grotten stoten en swaere slagghen / mer dick
mael ter aerde gevallen en dan met veele
harder slagghen op moeten slaen.

In sinte **S**igitten openbaringe leestmē
dat **J**hūs vā yeghelijcken val wel. cxx. sla-
ghē hadde en noch onwaerdelijc in sijn aē-
schijn bespoghen. **O** suete **J**hū hoe swaer
en suer is v den ganc vā **J**herusalem ghe-
weest tot **C**aluarien daer ghy so menich-
werf met den swarē cruys sijdt gheuallen
Ic bid ootmoedelijc door v suete sachtmoe-
dich gesicht dat ghi den vroukens vā **J**he-
rusalē ghetoot hebt/wilt mi arme cran-
ke sondaer bekerē en te gheenē tijde wed-
laten vallen daer ic so ghereet toe ben/ op
dat ick allen die meeste oersaken vlyen en
schouwē mach/ en voort aen willichlijc te-
lijen al wat v vaderlike voorsienicheyt mi
opleet: dat also te draghē dat v wilde beha-
ghen op dat mijn arme siele met allē sielē
sonderlinghe daer ic meeste in ghehoudē
ben: daer af loon mach ontfaen dat wi die
helsche pijnē mochten ontgaen.
Item **J**hesus is den berch vā **C**aluarien
op gheclommen en ghecropen (denct een

weenich) wat pijnē dat hi heeft gehad / en
 want si seer heet warē om **Jhū** ter doot te
 brenghen / so hebbense terstont sijn cleer-
 wt gherucht dye ghebacken waren in al-
 len sijn wonden denct wat pijnē dat hē daer
 af comē is / wāt en hebbē wi mer een cleen
 wonde als men den doech daer af doet wy
 roepen seer. Nu denct hoe vele bloets dat
Jhūs weder wt gestort heeft wt allen sijnē
 wondē dye allen op een nyen bloeden / dit
 mach wel die vyfste bloetstortinghe sijn.

Hier is te verdienē. vij. iaer en vij. carenē
 aflaets. **I**ceest deuotelijc **V**ader ons en segt
 met groten melijen.

O Goedertierenste **Jhū** die met so gro-
 ten arbeyt den kerch **C**aluarien op
 hebt willen cruppen / en v cleder wt laten
 trecken. **I**ck bidt v wt gront mijns herten
Trecket ghi mi nae dy en leert mi mijn son-
 den bescrepen / want ghi kent mijn tran-
 cheyt dat ic mijn sondē wilde weghē gelijc
 v dat crups gheweghē heeft / **I**ck mochte

Dan wel segghē here ick dancke dy en met
reden verblij ic my: dat ic niet versoncken
en ben/daer om gheeft mi gracie en kēnis
dat ic altyt wel mijn werckē ten quaetsten
oordelen moet/cens anders ten besten. **O**
suete **Jhesu** wilt mijn sondich do onwondt
hert met uwen wonden quetsen en maect
mijn hert met uwen bloede droncken/ op
dat mi voort aen ghenē arbeyt verdrieten
en moet/en waer ic keere: v altyt bloedich
sien moet: en wat ic aēsie altyt mach schyn
nen in mijnē ooghe v bloet te sien. **En** dat
mijn sinnen gheheel in v versmelten moe
ten/ en al mijn consolacy met v gewondt
te werden te gheenē tyden nyet te vinden
dan v wonden/ **En** dat mijn herte nyet en
moet rusten voor dat v wonden en heeft.
Op dat mijn arme siele van v op ghelo
pen en verdroncken mach werden tallen
daghen mijns leuens/ **En** dat mijn arme
siele ende alle gheloouighe sielen/ en daer
ick in belast en ghehoudē ben met v en in

v besloten moghen waerden inder eewic-
heyt Amen.

Item nae dat **J**hesus ontcleet was is hy
naect op eenen couden steen in die cou ha-
re ghesedt/ tot dattet cruys ghercet was/
Wat pynen dat hi gheleden heeft als men
hem die croone wt sijn gebenedijde hoof-
dede/ en cermen hem den verdroechde en
verbackten rock wt sijn ghebenedijde die-
pe wonden mochte wt doen. **E**n somighe
leggghen dat hi ooc noch eens gegheestelt
was/ en eermen hē aent cruys nagelden
so wart hem die croone weder opghesedt
met grooter bitterder pynen.

Nu laet ons den here hertelijc aen biddē
sittende so dcerlijcken op den couden steē
leggghet **V**ader onse en leggghet oock met
rechten medelijden.

O here der herē door die bitter smartē
uwē wondē naect sittende in die scer
pelucht op den coudē hardē steen/ siende v
galghe voor ooghen daer ghy aen soude

moeten steruē dē bitterē doot / **W**ilt mijn-
ter naeckter armer sielen met allē geloou-
ghē sielen en daer ic meest in belast en ghe-
houdē ben ontfermē en sonderlinghe als
mijn siele vādē lichaem sal moctē schepen
so wille vandē goeden engelen laten leyē /
en wiltse in uwer ghenadē verbeyen / een
salich oordeel gheue om alcht met v te leuē

M E R

Item na der goeder ouder maniere plach
men den misdadighē goedē stercken wijn
te gheue om te dyncken / dat si te beter ghe-
moet soudē sijn te steruē . **D**aer om haddē
die goede vroukens ooc goedē suetē drianc
besoiget voor **J**hūs / mer die boeuē dronc-
kenen tot en gauen den here bitterē drianc
Maer nae darten **J**hūs gheproeft hadde /
so en wou hi des niet . **D**aer om segghe ic .
O lieue suete **J**hū door v seer bitter laeffe-
nis die ghi hebt willen proeuē voor v doot
als ich sal moctē steruē den natuerlijcken
doot / so wilt my helpen wt alder noot / en

lauen my eerst met dat hemels broot: dat
 ghy selue sijdt: **M**aer wilt mi te voren also
 laten leuen met siechtē en lijē: **D**at mijn
 sele en alle ghelouighe sielen sonderlin-
 ghe daer ick in ghehouden ben met allen
 heylighen inder ewicheyt moghen ver-
 blijen **A**men.

Hydachs,

Mer dattet cruyts ons heeren be-
 reet was hebben dye boose ioden
Jhū opghetogen vanden coudē
 steen/nae sommighe schriften sijn
 daer stucken vā vleesch en vel aendē steen
 bleuen hanghen. **E**n het bloet is ooc ouer
 vloedelijc daer neder ghestort en doē heb-
 ben si gheleyt. **C**ompt nu bedriegher den
 tijt is nu hier dat ghy nae uwen wercken
 loon sult ontfæen. **E**n als Jhūs bi dat cru-
 ce was is hy op sijn knien gheuallen en
 heeft god sinen vader ghebeden dat hi dat

lydē aen dat mēschelijcke geslachte soude
behoudē latē sijn daer na Doech Ihūs sijn
oghe op dat cruyse en heuet met groter be
gheerte omhelst en ghecust gelijc een bruy
degom sijn bruyt. Daer nae is ihūs opge
staen om hē seluen opt cruyse te legghen
mer die wrede mēschē worpen Ihm ouer
rugghe opt cruyse. Doen stelde hē die here
Ihūs opt cruyse ghelijc hi daer aen ghena
ghelt wilde sijn mer die handen en voete
en conden niet al totten gaten gheraken.
Doen namē si zeelen en hebbēse aen Ihūs
handē en voete ghebondē en hebben tot
drie partien gestaen en ihm also wtgerect
dat alle sijn gebenedide ledē vā een gebov
sten sijn. Och mensche aenmerct wat gro
ter lyden was dat welke eenē deuotē herte
van gode gheopenbaert is dat wt recken
die grootste pijnē was vā allen sijnē lyden
Daer o die Ihm daer af danckē met mede
lydē die doē so vele oft si alle in wondē sal
dē met costeliker saluē. Ic doē ihūs wtge

24
recht was dooufloegē si sijn handē en voete
met plōpē nagelē also dat ihūs arm pōpē
en schenē op boustē dat daer merch wtliex
Och mēsche denct wat lūdē heeft ihūs doe
noch moete hebbē. **Theophilus** seyt. Dat ōs
here ihūs also vā liefdē aent cruce barndē
in dien dat sijn godlycke cracht niet weder
staen en hadde dat crups en naghelen sou
den hebben moeten smelten. **Oratie.**

Dit is die. vi. bloetsloringhe.

 Older barmhertichste ihesu
hoe gecreue hebdiv aē dat cru
ce late nagelē met so groter
liefdē geledē met wat groter
vuldicheyt god uwē vad ge
hoonsaē gheweest. Daer ō wil ick leuen en
steruē in uwē armē aendē cruce seggende
O heere die eerste mēsche heeft met sinen
voeten ouerghetredē, wtgherecht totten
houte waer mede hi den appel der ewi
gher doot gherepct heeft welke ghy we
der met inwer doot becocht hebt en ōs dat

hemel daer mede weder om gecregē hebt
Daer omme bidde ic v alder suetste heere
gheeft my barnende liefste / gratie om aen
te mercken dye onspickelijcke pijnē uwer
handē en voeten. En wilt mijn lichaē also
cassien en wt recken dat ic mijn bedde aen
v cruce mocht makē o altijt daer te rusten
met allen gelouighen sielē. **M E N**
Doen **J**hūs aendē cruce ghenagelt was
hebben die bose ioden dat cruys met ihūs
lichaem op ghericht en in een groot diep
gat laten vallen also haelijc dat alle ihūs
aderen en zenuwen scoerden / ende alle sijn
wondē weder om werdē bloepende welc
ke also grote pijnē was als die heere oeyt
hadde gelijc eens eenē deuoten herte ghe
openbaert is **O**ch mēsche ouerdenct wel
ghi sulles wel ghelouē / wāt als ic op dat
neder vallen dencke so beuē mi alle mijn
leden **N**ecmt een cleyn ghelijckenisse als
ghi cractē sūt oft moede ghegaen en ghi
dan eens onghelijck neder tordet hoe wee

v dat doet. En om meerder scandē so heb-
ben synoch twee moorders/ die een aen v
rechte side/ die ander aen v sinckte side ghe-
hanghē. **O** Jhū en v in dat middel ghelijc
eenen cappiteyn der moordenaers. **G**ratie

O Milde wouwonde bloedighe Jhū die
so deerlijc wtgherecht met so onspre-
kelijcker liefden aendē cruce voor mi ghe-
leden hebt tusschen twee moordenaers/ **I**c
bidde v ootmoetelic verleent mi volcomē
berouwe vā allē mynē lelijckē sondē daer
ic v dicwils mede ghecruysst hebbe/ en ver-
leent mi gratie dat ic allsulckē schaemte en
lijden daer vore mach ontfāen en weder-
staen/ op dat ic mach also hier op deser aer-
den ghereynicht wordē om te vercrūghē
die blīschap vye ghi den moordenaer aen
die rechte side beloefdē en ghegeuen hebt
en allē sielen vrede daer mede **A**men.

Daer nae so begherdē die ioden aen pp-
latum eenē tptel te settē op dat cruyss om
meerdere scandē Jhū te doē **E**n also heuet

pylatus gheschreuen. **I**hesus nazarenus
coninc der ioden en also opt cruyts gheset
mer si meynde dat hi soude hebbē ghescre
uen **I**hūs vā nazareth die hem een coninc
der ioden gemaect heeft/en badē hē dat hi
noch also soude scrijue/mer dat en dede hi
niet seggēde/dat gescreuē is sal also bliuē
oft hi wilde segghen/daer ome is hy ghe
crupst.

Oratie.

O Heere ihū door die cracht des tytels
Ihesus nazarenus coninc der ioden
welcke die iode tot vermeerderinge uwer
confusien hebben willen stellen bouen v
hoofc **I**c bidde v godlycke goedertierēheit
wilt die selue woordē en cracht des tytels
altit bouē mi laten rusten. **O**p dat ic daer
mede reghē allē becoringē en listē en crach
tē des viants mach wese vromelijc altit te
ghē den duuel te stryden en also te leuen
dat alle mij werckē uwer godtheyt bequaē
moghen sijn om den hemel te crighen en
met allen gelouighen sielen Amen.

Item als ihūs ald? was hangēde aendē
 cruce so werde sijn pñ al meerder en meer
 der/welc blīkelic is also leuēde aendē cruce
 hangende en also doonwont wat līdē dat
 het moet sijn. Och mēsche oft wy alsulckē
 ghelīckenisse aen onsen vader oft broeder
 nu ter tijt saghē hoe soude ons dā te moe-
 de sijn ouerdenct dat wat. Ende dan gaet
 voort en peynst dat dit god onse alder lief-
 ste vader die ons daghelīcx noch so veele
 goets gheuet in eten en duncken in cleerē
 ende in allen nootortē aldus om onsen
 wille heeft gheleden op dat wi hē wat nae
 souden volghen en also den hemel te ver-
 crīghen Amen.

Ihesus die meeste doctoor dye oyt opter
 aerden was/want alle wīshēyt van hem
 compr hanghende aenden cruce heeft dye
 seuen woorden des leuens so soetelīck en
 mynnelīcken wt ghesproken niet achten-
 de wat pñnen ende tormenten men hem
 aendede/ also dye ghene die gheheel inder

liefsden dronckē is heeft geroepē dat eerste
woordt met heeffcher stemē en hetē tranē
Vader vergheeft hen want sy niet en we-
ten wat sy doen/wāt sy niet en weten wat
goet dat sy den menschelijcken gheslachte
doen.

Oratie.

O ihesu een vader der barmherticheit
die wt saechtmoedicheyt ws godde-
lijckē herts hebt vergeuē die v ghecruyst
hebben. En hebt uwen hemelschē vader
daer voor ghebeden. Ick bidde v door dpe
selue onbegriepelijcke saechtmoedicheyt
dat ghi mi wilt verleenē dat ic mach al ghe-
heel vergeuē om uwen wille al dē ghenē
die mi oyt quaet gedaen hebbē oft doē sul-
len. En o ihū ic arme snoode mensche heb
v also menichwerf verhoort. En v so dic-
ke met minnē quaden wercken ghecruyst
nochtans suete ihū ghi weet dat ick v ghe-
looue en v belijde te velen mijn god en ghe-
sont maker. Daer ont bidde ic vergheeft
mi alle mijn misdaet en bidt uwen hemel.

schē vad voor mi dat hi mi door v passie in
 ghenadē otfagē wille en geuē mi door dat
 ewich leuē en allē gelouigē sielē mede. **Amē**
Die moordenaer die aē de rechte side hinc
 heeft dit woordt in sijn hertē begrepē ende
 dachte dat eē goet mā moeste sijn welke der
 door oſchuldich was. **D**oē sloech hi sijn oogē
 op ihēm met eē vaste hope betrouwē seggen
Heerre weest mijns ghedachtich als ghy
 comt in v rijk. **D**ie goede here ihūs heeft
 gheantwoordt segghende. **I**ck segghe v
 voornāer. **H**udē suldy wesen met my in
 paradys. **D**at is te vstaen hudē sulstu we-
 sen met mijne godlike blyſchap. **Oratie.**

Older goedertierēste ihū die dē moor-
 denaer hanghende aen v rechte side
 tot een belijden en bidden beloefte hebt dat
 paradys / ic arm sondaer hebbe verdient
 die ewige verdoemenisse. **I**c bidde v wilt
 mijnd gedachtich wese en vlossē mi vādē bāt
 d ontellicke sondē en wilt dē sielē besonder
 vā mijnen vrienden en magen also lauen

dat wi mettē moeden aer vwaerdicht mocht
ten sij te besitten v gloriose paradys Amē.
Item daer heeft die alder suetste schoone
moeder en maghet maria opghesien nae
haer kint met so bleeckē en weemoedighē
aenschijn en weenendē oogē. En dacht wt
weemoedigher hertē. **O** sone sult ghi my
verghetē en sal ic voor mijn doot niet een
troostelijcke woort hebbē en hoerē. **O** suete
waerdighe vrouwe weest gegruet en ghe
troost en wilt sulcke ghedachten in v door
wonde herte niet laten rijlen oft comen v
soon en wil v nēmermeer vghetē die op v
ind ewicheyt gedacht heeft dat hi v voor
alle geslachte der mēschē in moeder soude
makē als nu die suete ihs dat lief herte vā
sijder moeder kendē die vol vā rouwē en
grote medelijdē so volstantich omtrent dē
cruce stōr so heeft ihs sijn gecroonde hooft
met groter pijnē tot haer gekeert seggēde
Wijf siet hier v kint. **D**oor wes hi met
sinen hoofde segghende tot sint Jan. **D**iet

daer v moeder.

Oratie.

O Heere ihū ghehanghē aendē cruce
wt grooten hertelijken medelijden
dat ghi hebt ghehadt met v bedruete lieue
moeder maria, en haer hebt beuolen uwē
lieuen neue en discipel Joānes. Ick beuele
mi seluē v indē seluē ghelooue en liefde die
ghi maria en Joānes malcanderē in v be-
uele hebt ghegheue. En bidde dat ghy my
voor alsulckē vādē der liefdē treckē wilt tot
uwer godlijcker liefdē. En voor dat selue be-
uelen mi willē bewarē voor alle periculē
des leuēs en helpē brenghē mij ziele en alle
geloouige sielē in die ewighe glorie. Amē.
Doen ihūs inder onbegripelijker pijnē
al dus hinc verlaten vā alder werelt al oft
hi gheen god en hadde geweest. Doē riep
hy met eender weenentlijcker stemmen.
O mijn god mij god waer om hebby my
verlatē.

Oratie.

O Gebēdide ihū hangēde aendē cruce
wt groter onbegripeliker bāgicheit

ws hertē met lude roepē en bitterē tranē
v ghebet gheoffert hebt uwē hemelschen
vader seggēde. **M**ijn god mijn god waer
toe hebde mi ghelaten. **I**c bidde v wilt mi
gratie verleene dat ic altijt segghē mach
mijn god mijn here helpt mi en stieret mi
nae den wech des ewighen leuens want
ghi hebt my met uwen dierbarē costelike
bloede verlost. **N**och bid ick v o ihū door v
deerlycke roepen en bitter tranen dat ghi
die oore mijns hertē wilt op doe om altijt
te hoire v goddelic roepē tot my arme son
daer. **E**n dat ic die gratie te wercke mach
stellen om also te leuen. **E**n door v tranen
ooc mijsonde altijt also beweene dat ic na
dit leuē dat ewich leuē mach verweruen
en alle geloouige sielē mede daer mede. **M**ijn
Ihesus aldus verarbeyt ende wtgemer
ghelt was sere dorstich. **E**nde sinen soeten
mont was so droghe als cenē ghebacken
pot warm comende wt den ouen also dat
sijn ghebenedijde tonghe aen dat hemel

van synen monde cleefde roepende met
 grooter pijnen met bleecken aenschijne.
My doot. Den dorst was so groot dat die
 tonghe opgheclouen was / en die boeuen
 namen gal ende edich in een spongie ende
 staken die aen een lancie en sieten dat aen
 Jhus heylighē mont / so dat Jhus die gro-
 te bitterheyt proefde. **N**o aensiet wat ljdē
 was dat so crancken mensche galle nyre
 allen in sinē mont.

Oratie.

O Suete milde Jhu aenden cruce han-
 gende also drooghe dat daer niet een
 dropel waters in uwē leten en was / waer
 af ghi so grote dorst hadt sonderlinge om
 dat menschelijcke gheslachte en oude va-
 ders te verlossen vander hellen. **I**ck bid u
 wilt mi alcht dorst verleenē nae v die daer
 sijdt een fonteyne des leuendē waters en
 eenen ongrondelücken put der barmher-
 ticheit also dat ic v alcht met mijnē monde
 mach beljdē en met mijder tonghē mach
 louen en danckē metter herten vā binnen

eñ metten lichaē vā buten met bitterheyt
der penitēciē eñ met welrukēder myrē/
also mach leerē steruē/ eñ mi seluē wtgaē/
dat mi die waerlijcke dinghē al bitter mo/
ghē werdē / op dat ic mi in v passie eñ ljdē
alrūt also mach hebbē / dat ic daer alle mi
suericheyt in vindē mach daer in also te le/
uen dat uwer goebertierenheyt behaghē
mach nu eñ in allen tijden si rust en vrede
allen sielen mede Amen.

Doē Jhūs dē bitterē quadē dranc gesma/
ect hadde sprack hi.

Het is nu al veruolt dats te weten al dat
van mi ghescreuē is.

O Soete gecruylte gesontmaker ihesu
die dat werck oser verlossingē welcke
ghi door gehoorsaēheit ws vads met vele
ljdēs eñ armoedē aēgenomē had eñ met
groter droefnissē eñ bāgicheit eñ swarē ar/
beyt volbracht hebt / waer in ick v alrūt
moet gebndijē rñ dāckē eñ louē id eewich;
wāt wi alle salich; eñ goet door v cregē heb

ben. Ic bidde v door al v lÿdē verleent my
 in allen dinghē voort te gaen om v salige
 ghebodē altoos te volbrenghe. En oft ick
 eenige goede werckē mocht hebbē gedaē/
 oft noch doē mocht daer wilt my alsulckē
 gratie toe verleene dat ick altijd also mach
 leuen en arbeiden/ al tot dat mijn siele vā
 mijnē lichaem sal moeten scheydē dat ick
 dan metter goddelÿcker gratiē mach spie
 ken/heere god vader tis nu al gedaen/ ont
 sanct nu mijn wercken tot salicheyt mijn
 der sielen en allē sielen Amen.

Als nu den tyt totten middach verlopen
 was en Jhūs bi die vrien aendē cruce ghe
 hanghen hadde met so groter smerten be
 gonste ons heere ihūs leuen ter doot te na
 ken en alle sijn leden begonsten te beuē en
 te schuddē. En Jhūs suete aenschÿn wert
 doortelijc van verwen/ en die siele woude
 scheyden vā dat gebenedÿde lichaē. Doen
 heeft die alder mijnlijcste en goedertieren
 ste Jhūs sijn hooft met groten ghewalde

opgheheuen roepende met luder stemmen
leggheude met bitteren tranen. *~~~~~*

Vader in uwen handen beuele ick mijnē
gheest. **V**ater noster. **W**elckē roep ter stōt
ghehoort wert tot aender hellen. **E**nde ter
stōt sijn die grauē op gheloeckē, die doodē
verresen. **A**lso is die godlijcke siele vandē
sueten lichaem ghescheydē met vele won-
derlijcke teekenē, en ter stont in dat vool-
gheboort der hellen gheuaren, en die ou-
de vaderē met groter vroechden ende blif-
schappen verlost. *~~~~~* **O**ratie.

O ihesu mijn grote salighe gesontma-
ker gestomē aenden cruce met bitte-
ren tranen ende luyde roepen **V**ader in
uwen handē beuele ick mijnen gheest. **O**
alder ontfemhertichste hemelsche vader
Ick bidde v oormoedelijck gheeft mi door
die barnende liefde vā uwen sone sine die-
pe vernederinghe / **S**ijn ouerlastich līdē /
Sijn crachtighe bedinghe / **S**ijn bloedige
sweet / **S**ijn willighe gehoorsaemheyt.

Sijn diepe wondē / Sijn bitter doot / mijn
 herte also barnende wilt maken dat ic in
 v suete minne alte male ontsteken worde
 met barnēder liefden met siel en lijf / met
 alle mijn begheerte my seluen alte male
 mach ouergeuē in uwē goddelijckē wille
 alle dinck en ljdē in dit dal der tranē ljdē
 samelijcken draghē / en mijnē euen kerstē
 mensche liefhebbē so ic schuldich ben my
 onderdanich te maken allen mijnen ouer
 sten. Op dat v doot en bloet aen mi behou
 dē mach wesē op dat ic mach vveruē v ee
 wige crue altijt te bliuē in glorien en allen
 sielen Amen.

O lieue heere ic beuele mij sielen lijf i uwē
 bloedighē handē Ic bidde v dat ic in de vie
 mijder doot mach met heeld memoriē met
 claren vstāt / met rechtē gelooue en vasten
 hope mij siele in uwē handē mach beuelē /
 op dat ic mach horē / compt mij wtuerroē
 in dat rijck mijns vaders dat v bereypt is Amē.
O here in een teecken dat die sonne haer

schynē in v doot gelatē heeft die steenē geschoert/ die grauen geopenē/ en̄ vele meer ander groter tepkenen gheschiet sijn/ wilt my verleene ootmoedicheyt en̄ mijn hert vermorwē en̄ openē / op dat ic altijt mach vresen die doot / en̄ peynsen en̄ beuē teghē dat strenge rechte ordeel en̄ v bitter passie en̄ liden altijt in mijn herte draghen ende knaghen om also vā duechden in duechdē voort te gaen en̄ so te leuen/ op dat ick nae dit crancke allendich verganckelijc leuen/ mach verweruen dyc glorie ende dat ghe meenschap der heplighē duerende in die eewicheyt En̄ alle gelouige sielē dē saligē vrede Amen.

Saterdag.

O here Jhesu die voghelē heb bē nestē/ die vossē holē/ maer die ghebenedijde gods sone en̄ heeft niet gehad daer hi sijn hooft op heeft mogē rustē

Daer nae dat alle dese teykenen geschiet
sijn so is dat volck meestē deel thuyts ghe
gaen. **O**ch konst ic hartneckighe steenige
mensche no ouerdenckē met droeuer her
ten hoe die suete bedruucte maghet en moe
der **M**aria met **M**agdalē en **J**ohānes
en met harē susterē die twee marien ghe
gaen sijn onder dat cruyts neder vallende
sittende en seer bedruuctelijken den sueten
Jhesum noch hanghende aen dat cruyts
aenstende en verwachtende hulpe vā god
hoe si **J**h̄m vandē cruytce mochtē crūghen
om te begrauen. **E**nde aldus sittende be
druct bouē maten / so sijn daer wter stadt
van **J**herusalem veele gewapender man
nen ghecomen om die beenen te breken /
om dat si te haester doot soudē sijn om dat
hoochtijt van paesschen wille / op dat dye
lichamen dan vanden cruytce afghedaen
souden sijn / aldus hadden sy **P**ylato ghe
beden om die beenen te breken ende dan
die lichamē vandē cruce te doē / mer als sy

bi Jhm̄ quamen vonden si ihm̄ doot/maer
ōme meerdere sekerheyt so was daer een
bljnt ridder gheheeten Tonginus/ om die
ioden te behaghen nam sijn speere en̄ stack
Jhm̄ in sijn rechter side onder die corte rib
be /also diepe dat speere twee palmen in
lichaem stack/ en̄ ter stōt liep daer bloet en̄
water wt/ dat bloet tot onser vlossinghē en
water tot afwassinghe onser sonden.

Die seuenste bloetstoringhe.

Tē Tonginus was bljnt ente
dat bloet liep langs dat speere
neden̄ in̄ afwisschē streck hi
onwetelijc wat vandē saligē
bloede in sijn ooghē/waer af
hi siende wart en̄ mede gheloofde in god.
Nu laet ons allen inwendelike met vieri
gher en̄ droeuer herten Jhm̄ aen merken
in̄ crups/ Jhūs heeft sijn hooft neder ghe
necht om te cussen. Jhūs heeft sijn armē
wt gherect om te omuanghē en̄ te omhel
sen. Jhūs heeft sijn handē laten doorslaen

om mi al te gheue dat mynder sielen salich
 mach wesen. **J**hūs heeft sijn herte late ra-
 ken door die wonde sijnder siden waer wt
 ghecomē is dat heyligh sacrament onser
 ewiger salicheyt **J**hūs heeft alle sijn licha-
 aem late doowonden en pijnighē om on-
 ser sielē te geue salue en medecijn der ewi-
 gher ghesontheyt en stercheyt. **O**ratie.

O Heere **ihū** door al dat ljdē en sonder
 linghe v vijf wonden wilt mijn herte
 nu also doorstekē en doowondē met uwē
 goddelijckē speere ter liefden dat ic tot allē
 tijden uwē godlijcke grote passie en bloe-
 dighe lichaē aenschouwē mach met herte
 en sinne om nēmermeer daer af te scheydē
 so langhe als ic op deser aerde leuē sal / op
 dat ic also hier mach leerē steruē o v ewich
 leuē met allē sielē te verweeruē **A**men.

O suete maria moeder alle des ljdēs hoe
 mocht v herte dit ghediaghē dat v eenich
 liefhijnt aldus mismaect en aenden cruce
 ghestouē voor v oogē en in v horen sinen

gheeste geuēte vā v sijn alder liefste moeder
scheyēde. **D**u heeft dat sweert v herte door
stekē gelijc sijnē te vorē hadde gesept dat
het sweert sijn ljdēs welc ghi al vol waert
soude v herte doorgaē. **O** suete maria hoe si-
di begaet en mismaect geweest al v lijf ghe-
lijc eēwode al v cleeđ gelijc eē bloet. **O**ratie

O alder goedertierenste suetste maria
onser alder roeuerlaet ic dancke ih̄m
uwen eenigē soon wt gronde mijns hertē
door alle sijn diepe grote en bloedige won-
den wel. vi. **M.** vi. hondert en lvi. in getal
die hi so willichlijc om mijnē wille ontfan-
ghē heeft. **E**n ic bidde v oormoedelijc dat ghi
mi aen ih̄m uwē lieuē sone wilt vweruen
gerechtich berou vā mijnē sōdē en mijn hert
also dorwondē met barnēd liefden dat sijn
passie in mi mach beclijuen alcht daer wt
also te leuene om hier namaels te vercrū-
ghen dat schoone ewighe leuen. **E**n alle
sielen en daer ic meest in ben belast vrede
ende rust. Amen.

Doen allen dat volck weder nae **J**heru
 salem was gegaen om dat hoochtijt van
 paelschē te houdē. **E**n maria die bedruete
 moeder godes weder tot haer seluen was
 wat ghecomē. **D**oen ginc si sittē onder dat
 crups met **J**oānes en **M**aria magdalena
 en harē twee susterē. **S**i was seer begaen
 om dat doot lichaē vandē cruce te hebben
 si en dorstens niet doen/ noch si en hadden
 ooc gheen instrumenten om daer mede af
 te doen. si en hadden die macht ooc niet en
 sy en dorstendat lichaem niet alleen laten
 hanghen. **E**nde het waert dupster auont
 dat die nacht begonst te comē. **N**u denckt
 wat groter druck en liden dat daer was.
Staet hier wat ende aendenckt met deu
 tien en weemoeden des hertē hoe die sue
 te moeder **M**aria gedaen was. **D**aer nae
 doent bidden auont was soo quamen **J**o
 seph van **A**romathien ende **N**ycodemus
 die welcke heymelōcke discipulen waren
 en hadden cloeckelijcken onlof ghecreghē

om dat ghebenedijde lichaem vande cruyse
te doen/welcke pilatus hē gherne orlofde
wāt hi wel wist dat **Jhūs** onrechtelijc ghe-
doot was / eñ ooc was **Joseph** edelende
machtich eñ hadde groote kēnisse met py-
lato / also nam **Joseph** een reyn wit linnen
cleet om **Jhm** daer in te windē. Eñ **Nyco-**
demus hadde wel vijftrich pont costeliker
saluen om dat lichaem voor die wormē te
beuaren / maer dat lichaem was met der
godtheyt also gheballemt dat daer gheen
wormē in comē en mochten. **Orație.**

O lieue heere door die cloetheyt eñ vie-
righe liefde die **Joseph** eñ **nycodemus**
tot **Jhm** hebbē ghehadt niet aenliende dat
veruolch eñ gramschap der **Joden**. **Wilt**
doch v godlyche graciē in mi storten dat
is o gheender werelt eere noch goet / noch
vrientschap / noch vrese noch eenighe din-
ghē wille mi laten verleydē oft verwinne
om vā v te scheydē / mer lieuer alle diuc eñ
lijdē te ontfanghē hier op deser aerden op

35

dat ic en alle gelouige sielē hier naemaels
borghers des hemels moghē werdē **N**mē.
Daer nae als **M**aria aldus bedruicht ter
stadt waert sach so sachse **J**oseph met sinē
gheselschap comēde, si was ierst noch meer
verflaghē meynēde dat die ioden dat lich-
aem wech woudē doē oft meer quellagiē
aen doen maer doē si vernam dat **J**oseph
vā aromathien was comēde dat werdich
lichaem vandē cruyts te doē / so began die
heylighe **M**aria wat te verlichtē en hare
geest begonst wat te verheffen tot blijscap-
pen also dat die waerdige moeder en ma-
ghet **M**aria **J**oseph met sinen geselschap
seer lieflijc en blidelijc ontfinc. **E**n ter stot
daer nae hebbē sy dat godlijcke lichaē vā
den cruce seere ootmoedelijc en waerdelijc
ghenomē. **E**n hebbē dat op eenē steen wil-
len legghē om te saluē. **E**n seer gheringe
so heeft **M**aria die moeder gods dat suete
godlijcke hooft op hare schoot gheleet af
doēde die scarpe donē croone. **E**n maria

magdalena is aē die suete heylige voeten
geuallen cussende wel wetende hoe grote
gratie dat si daer af otfangē hadde. **J**oseph
en Nicodem? badē maria ter moed gods
dat si dat suete lichaem soude laten op dat
si dat mochtē saluē/mer de waerdige moe-
der maria en can daer niet wel af ghescep-
den alst wel reden was/ mer si cussen en si
weendē also bitterlijcken op **J**hūs haers
eenich soōs lichaē dat al waschen reynich-
den vā der vuytheyt/ soet die onwaerdige
iodē bespoghē haddē en alsoot bebloet en
mismaect was. Ende maria magdalena
wiesch die doode salige voetē die si te vorē
leuendich ooc met harē tranē ghewasschē
hadde ende ghedroecht met harē hare. **O**
mēnsche staet hier wat en helpt **J**hūn was-
schen met uwen tranē/ wāt ten is niet mo-
ghelijc wt te spreken noch te bescriuen die
grote droeffnisse en die menichfoudighe
tranen van Marien.

Men vindt opten seluen steen daer **J**hūs

ghebenedijde lichaem op gheleedt was/
 noch litteykenē vandē tranen vā Maria/
 ghelijc sommige pelgroms hebbē gesien
 en̄ gheseyt, welck godt also wel belieft tot
 eender memorien.

Oratie.

O lieue heere Jhū ghelijc ghy aenden
 cruce leuende met grote swarē bitter-
 ren liden hebt ghehanghē ende niet af en
 hebt willen gaen ghelijc die iode v in gro-
 ten spijte voor hielden maer uwer godde-
 lijcheyt heeft belieft doot af wordē gedaen
 te werd en. **I**ck onwaerdich en snoode son-
 dich mensche hebbe v so dicwils ende me-
 nichwerf met mijnen ontellijcken groten
 sinckenden sonden aenden cruce ghenas-
 ghelt ende so deerlijckē mismaeckic heb la-
 ten hanghē door mijn groote hertmeckic-
 heyt ende cleyn berouwe ghehadt mer al-
 tijt meer ende meer met wellusticheyt en̄
 ghenoechterder sondē voort ghegaen ben.
Ic bid v ootmoedelic wt gront mijns herte
 lieue here wilt mijns ontfermen ende ver-

monwē mij steyndich hert, op dat ic voort
aen v doot also mach bescrepen en belijde
so langhe als ic sal leuē, om genoch te doē
met warachtich berouwe en volcomē pe
nitencie in gherechtiger liefden tot uwer
godtheyt en mijnē euen kersten mēsche o
also hier te leuē om te vcrūghē dat eewige
leuen met allē gelouige sielen Amen.

Johannes merckende dat auont was en
dat dē saboth in soude gaen so dat niemāt
meer wercken en mocht. Ende maria die
moeder ihesu hem beuolen was so badt
hi der reynder maget maria die eē alte be
druckte moeder was, dat si dat eenich lich
aem soude laten saluen en te grauē doen.
Maria die moeder godts bedructelijc aen
merckende Johānes begeerte, want si hē
beuolen was si heeft dat laten gheschieden
mer sy en heeft met haren suetē aenschijn
vā ihūs lieuē hoofde niet connen gesceydē
also druckelijc en seer deerlijc haer hebben
de gelijc wel redē was dat alle die daer na

oft bi warē also seer werdē weenende dat
 die een den anderē niet aen ghespreken en
 conde. **E**n met alsulckē drucke hebbē si dat
 suete waerdighe lichaem bewondē en ge-
 bonden indat graf gheleet. **N**u staet en
 dencht of v vader/ moeder/ suster oft broe-
 der oft eenich lieue vrient te graue gedaē
 worde hoe dat v te moeteloude; **M**aria
 wel wetēde dat haer eenich soon warach-
 rich godts soō met so grotē ljdē en scamp-
 ten ongherechtelijc was gedoot/ sy hadde
 wel reden te weenen. **O**ch god oft nu een
 traenken op mijn steenich hert mocht val-
 len om te vermouwen. **O** vier der liefden
 mocht nu met eenē clepnē vonrken on-
 stekē wordē aē my te becljuē. **O**ch mocht
 ic nu voort ane in allen tjttelijckē dinghē
 leerē steruē en altoos den bloedighē **J**h̄m
 en de bedruete **M**aria voor oogē te hebbē
 hoe suete hoe coite soude mijnē tjt mi dūc-
 ken. **O** heere ih̄u suchtēde bid ic v **O** suete
 maria ouerlopēde fonteyne der gratien.

Alle heylige sanctē en sanctinē bidt voor
my/ staet mi by/ overft my berou/ biechte/
penitencie/ ende sonderlinghe altoos te
rusten in dat bitter lijden en bloet ons he-
ren **Jhesu** en alle sielen ruste Amen.

Aldus is die suete **Jhesus** in een nyeuwe
graft begraue daer noyt niemant in ghe-
leggher en hadde/ ghelijc in sijnder moeder
buyck maria ooc noyt nyemandt gherust
en heeft. En hi was in eenē vreemden stal
gheboirē/ en opter aerde en hadde hi noyt
epghen hups vercoren. Noch aendē cruce
en mochte sijn ghebenedijde hooft ooc niet
rusten. **Aldus** heeft **Jhūs** ons al in armoe-
den voorighegaen tot in die doot om hem
also te volghen ende alijt te leeren steruē/
om nae die leuen te verweruen dye ewi-
ghe glorie Amen.

Aldus **Jhūs** begraven wesende so heeft
Joseph en **Nicotemus** oulof aen **Maria**
ghenomen om weder in die stadt te gaen/
waer vā maria seer grotelic bedroeft was

En want die nacht aen stont en si wel bedacht dat si daer niet en soude moghē bliuen/so heeft si seer deerlijck weenende dat heyligh graf ghecust / ende ooc aen haren eenighen soon onlof ghenomen beuelende hem sinen hemelschen vader.

Hier staet wat ende liet die bedruete moeder vā harē eenighē lieuē künnde scheydē.

Daer nae so hebbē Marien bewaerders en bÿstandighe viendē haer ontfanghen en haer leydende en half draghende van daer nae diestadt vā **J**herusalem / want si was so aelmachtich dat niet moghelijc en was te gaen door groote droeffenisse.

Aldus comende bi die stadt van **J**herusalem **M**aria seer bedrukt wesende heeft daer vele goeder menschen sien weenen/ beclaghende **J**hesus doot ende sijn grote onghelijc. **D**oe heeft sy haer omghekeert danckende hen allen/mer sy en conde niet ghespreken van groter weemoet alst wel merckelijc en reden was. **E**n also is si met

Sint Jan in dat huys ghegaen daer **J**hūs
sijn auontmael hadde ghedaen. **E**n daer
is si met **J**ohānes gebleuē nacht en dach
Jhesum beweene de gode dienende in gro
ter viericheyt

Oratie.

O Almogende ewich god, die wt dñre
alder meester charitaten uwen eeni
ghē soon om onsen wille hebt willen late
mēschelijcke forme aēnemen, gheborē, lū
den, geestelen, gecruyst en steruē, wi bidde
dy vleent os dat wi door v heylige vijf duy
sent, cccc. en. lxxv. wondē die ghi os hebt
geledē met dñnē preciosen bloete vā sondē
moetē wordē ghesuert. **O**p dat wi bi on
sen heere eenē bequamē tempel des hepli
ghē gheests moetē werdē, en deelachtich
des ewighē leuens met allē sielen Amen.

Het waer seer goet datmen den siecken
cranckē dese **B**loetstortinghe met **P**uncty
kens tot sommighe tijden wat laes

O A eenē cranckē mensche te trooste
salmē voor sienich sijn wat te segghē.

Ten eerste salmē ghebenedihen dat huys
met al dat daer in is en segghen.

O here ihū wilt visiterē dese woninge en
wilt alle quade duuels listē en lagē verre
vā hier doen op dat v heplige engelē daer
in moghē woonē: die ōs in viedē bewaren
en v benedixie sy met ons alcht **A**men.

Ten anderen salmē den siecken grueten
seggēde/ **G**odt wil den patienten helpen
en stercken en ons allen inder sielē salich
en ghesont maken **A**men.

Dooit machmē den crancken vermanen
tot līdtsaemheyt en segghen / hoe dat wy
allen ionck en oudt / rīck en arme in wat
staet dat wi sijn al moetē en willen wi on-
der den handē **G**ods wesen. **E**n daer om
sullē wi bekennē die grote weldadē gods
en dat hions verleent aldus veruolgente
niet haestelijc te scheypden vā deser werelt.
En dat wi god so dick en so swaerlijck ver-
toomt hebbē dat moet ōs seer leedt wesen
met opsedt niet meer te sondighē en ghe-

noch daer voor te doe. En beuelen ons gode
met sijnē heyligē, wāt wi niet en wetē wā-
neer wi voor dē strangē rechter redē sullē
gheue vā allen wetenē en vergetē sondē.
En of wi noch niet ghenoch gedaē en heb-
ben voor onse misdaden, so sullē wy gode
biddē om genade en niet om rechte, en dat
hi ons al ter memoriē wil laten comē dat
daer verghetē is om te biechtē. En wi sul-
len goet betrouwē hebbē in godt en bliuē
stantachtich in dat heyligh ghelooue son-
der welc nyemant salich werdē en mach,
daer in moetē wi vromelijc strijē en ghe-
loouen rondelic noch minnoch meer dan
die heylighe kercke geloof. Al sijn wi gro-
te sondaers geweest gods genade is noch
groter, en hi heuet al met sijn der passien
volbracht en buolt dat ons onbreect. Mer
daer moet gerecht berou sijn. En wi moe-
ten godt biddē om gratie, en dat hi ons al-
tijt vduuldich en lidsaem wil makē en dat
hy alle verganckelijcke dingē vā ons wil

halen op dat wi onse ghedachten al in die
 passie vestighē mochtē wāt wie dat liden
 ons heren in snyder memorien hee ft dien
 en sal nyet haest wat te swaer vallē. Daer
 om laet os willichlyc ljdē op dat wi indē
 wjngaert gods geloont mochtē werden
 met dē vriendē gods die welcke allen heb
 ben moetē ljdē eer si dat opperste loon heb
 ben mogē vcrūghē het welcke also groot
 en so costelūc is dat gheen tonge gesprekē
 en connē noch herte gedenckē wat god be
 rept heeft sinē vriendē die hē lief willē heb
 bē daer mē niet genoch af gescreuē en can
 mer laet os hert op rechtē tot god sonder
 middel en merckē wel aen dat hier volcht.

Ick beghere te steruen in dat
 heylighe Christen ghelooue
 en v sake den vyant n v ende in
 die wie des doots en versake
 alle dat gene diwelc hi mi bren
 get tegen dat heylighe gheloue. Ic belijue in
 droefheydē mijns hertē alle mijn sondige

ghedachtē/woordē en wercken / mijn ver
sumenisse des tijts en der duechdē barny
hertighe godt wilt mynder ontfermē. **I**ck
heb opsedt mijn leuē te beteren nae v ghe
bodē te leuē. **I**ck vergheue wt grontmijns
herten al den ghenē die my vertoont oft
onrecht ghedaen hebbe / het is mi leet dat
ic yemanden gheweest hebbe een oorlake
vā sonden / en ic beghere alle menschen te
sichten die ic onsticht hebbe / ende alle on
recht goet weder te keeren / en ick beghere
dat ghi en alle mensche mi vergeue wille
die ic misdaen hebbe / en alle bitterheyt vā
hertē beghere ic vā mi te doē. **I** weet wel
lieue here dat ic met allen mēschē vbonde
bē te steruē / vleent mi dat ic mij schult wil
lichlyc betalēmach so ghy willichlyc voor
mi gestouē sūt / ic hebbe die doot verdient
en alle dat ic līe vleendt mi paciētie in mij
līdē en pūnicht mi hier en spaert mij hier
naemaels / mer vleent mi lieue here paciē
tie door v heylige passie. **I** begeere te ster

nen in dat heylich chriſtē gelooue met be-
rouwe vā alle mī sondē eū begere dat mē
mī dat heylich ghelooue dicwils lesen sal
eñ die hoochtydē des heyligē gheloofs diē
ic arm sondich mēſce metter heyliger her-
ken in mīnē leuē geniert hebbe. Ic vſake
altoos dē viant door die cracht vāder heyl-
ligher diewuldicheyt die mogentheyt des
vaders/ die wyſheyt des ſoons die goeder
tierēheyt des heyligē geest / wil mī teghē
dē boſen gheest beſchermē in mīn leuē in
mīnder doot eñ geleydē mīn arme naec-
te ſiele ter ewigher ſalicheyt Amen.

O chriſte door v heylich incarnatie in Na-
zareth door v heylige geboorte in Bethleē
door v heylige beſnūdinghe op de n Jaers
dach door v heylige openbaringhe opten
Dertiendach door v heylighe preſentacie
indē tēpel op Lichtmis dach / door v heylighe
penitētie die ghi in williger armoedē
deet in Egiptē. vij. iaer / wilt mīnē gheest
ontfangē in die die vā mīnder doot eñ alle

gheesten daer ghi voor gebedē wilt sijn.
O chrisste ihū soon vā dē leuēden god wor
v heylige gehoorsaemheyt / wor v heylige
doopsel / door v heylige vastinge vā .xl. da
ghē / door v heylige miraculen door v heyl
lige transfiguratie door v heylige biddin
ghe en tranē menichfuldelijc ghestort als
ghi gheborē wordes / besnedē wordē. Op
ten palm sondach siende die sondige men
schen vā Jerusalē / als ghi lazaru verwee
ten / als ghi Judas voeten wiest / als ghi in
dat hoefkē die bangicheyt dyns ljdē ouer
peysdē / als ghi indē cruce dynē geest offer
den dē hemelschē vader wilt mijnder ont
fermen / mijnē gheest ontfanghen en alle
gheesten daer ghy voor gebedē wilt sijn.
O chrisste door v heylige passie die ghi ge
leden hebt in dynre goddelijcker hertē als
ghi vercocht werdes als ghi spraect / mijn
siele is droeue totter doot / als v sweet wor
de als druppelen bloets lopende inder aer
den en ghi spraect vader wien wille moet

gheschien als ghi vandē sellen ioden ghe-
 uanghē wordes / als ghi in anas huys ge-
 slaghe wordes / als ghy in caphas huys
 bespout wordes / als ghi in pylatus huys
 beschuldicht wordes als ghy in Herodes
 huys beghecht wordes / als ghi aender ca-
 lumnien ghegeesselt wordes / als ghi ghe-
 croont wordes / ende den ioden verthoont
 wordes wilt mī arme siele biēgē ter ewi-
 ger glouē. En alle geloouige sielen Amen.
 O heere ihū christe door dye sentencie des
 doots / door v heylige crups / door dīn ont-
 cleedinghe / door dīn doomaghelde ghebe-
 nedijde handē en̄ voeten / door dīne seuen
 woorden indē cruce ghesprokē / door alle v
 tranē / sweet en̄ bloet / door alle v gebenedi-
 de wondē / door alle die sware slaghe / door
 v alder bitterste doot wilt mīn arme siele
 ontfanghē in v ghebenedijde wtgherectē
 armē en̄ verlossense vander ewiger doot
 en̄ alle gheloouighe sielen daer ghy voor
 ghebeden wilt sijn.

O liette here ihū xpe v̄leent mi dat v ghe-
benedide figure so ghi gehangē hebt indē
cruce in mij herte moet staen geprent dat
ick daer door mach v̄winnen die. viij. doot
sonden/ende allen temptacien des viants
en mach wordē gheuesticht indē heyligen
gelooue/indē hope/inder caritatē in eewi-
gher danckbaerheyt tot uwer goddelijcker
goetheit al oft ghi alle dat lide voor mi ar-
me creatuere alleene hadt gheleden.

O heere ihū xpe door v heylighe bloet en
water v̄nre tranē en vloyende wt uwer
heyliger siden verlost mi vander hellen.

O here door v heylige begrauinge / door
v heylige v̄risenisse / tot v heylige. x. open-
baringē / door v heylige opuaert tē hemel
wilt mi tot v treckē dat ic altijt met v mach
rustē stont in my die gratie vandē heyligē
geest dat ic mach zij ootmoedich / caritatij
goedertierē / sachtmoedich / sterk teghē die
temptacie / mild tottē armē / sober en reyn
vā hertē dat ic v bouē al moet beminne en

mynē euen mensch als mi seluē. **Ic** ken lie
 ue here dat ick v alte vele iae duyfent werf
 meer teghē v misdaē hebbe/ dā die mēschē
 tegē mi ic vergheue en bidde vergiffenisse
 vā v en allē mēschē dien ic misdaen hebbe.
O goedertierē ihū doet mi v lief hebben
 vierichlyc/ suetelyc/ wyllyc en sterckelyc
O here ihū doet mi verstaen met wat on-
 metelycker liefdē dat ghi mi lief ghehadt
 hebt en noch lief hebt. **O** alder mynlycste
 ihū ic soude v so gerne lief hebbē mer son-
 der v en can ic niet/ o suete ihū dleuē vā my
 re sielē doet mi steruē alle gebrekē o dīnre
 mynnē/ o ihū geeft mi tot v een oormoedi-
 ghe gehoorsaemighe en danbaer mynne/
 op dat ic gestadelijc gevoelen en gedenckē
 mach alle v weldaden en milde gauen die
 ghi mi en ander menschen oueruloedelijc
 vleent hebt. **O** goede ihū die voor mi ghe-
 cruyft sijt en dē bitterē doot gestoruē hebt
 stort v goddelijcke mynne in mi/ en mettē
 nagelen uwer sueter en vierigher liefden

verlicht mi in v dz ic mi vā v niet en vureē
O ihū alder ghenoechlijckste en glorioeste
mynne wāneer sal ic vā uwer liefde dionc-
ken wordē wāneer sal ick met v also ver-
enicht sijn dat ic v goddelijcke goetheyt nē
mermeer inder eewicheyt vertomē en sal
noch vā v verscheydē en sal wordē hoe lā-
ghe sal ic verureemt sijn vā dijn minlijcke
aenschijn/want sonder v te sine is my een
helle en ewige doot. Hier o aenbede ic dy
altijt en beuele mi v inder eewicheyt Amē
O maria door v seuen blijchappen wilt
voor mi bidden En voor allen sielen.
O maria door v seuen ween wilt voor mi
biddē dat ic dat ewige wee mach ontgaē
O maria verheue inden hemel bidt voor
mi mater gratie mater misericordie.
O enghelen / archangelen / virtuten / po-
testaten / cherubin en seraphin / principa-
ten / dominatien / michael / gabriel / raphael
vniel / bidt voor mi En voor alle sielen.
Sint Jan baptista / heylighe drie coningē /

Jochim/Anna/Joseph/Symeon bidt.

Peter/pauwels/andrea iacobe die meer/
der en iacob die minder/symō thadee/alle
discipulen en onnosel hūnderkens bidt

Stephane/laurēti corneli/ sebastiaen/ io/
ris/colma/damiane en alle martelare bidt

Nicolae/frācisce/ anthoni/ huberte/ gre/
gori/ iheronime/ augustine/ ambrosi ber/
narde/ gōmare bidt voor mi.

Catarina/barbara cecilia agnes agata vy/
sula dympna appollonia margareta mag/
dalea/martha/walterrudis/gertrudis/bid
voor mi alle gods heyligē bid voor alle sic.

Sint dat ic bekēde die ydelheyt mīns lich/
aems dat mi geouloft is te ontfane dat rey/
ne onbeulecte lichaē christi in mīnē mont
en dat een suuer herte is dē tēpel gods/en
die cribbe daer god in rusten wille op dat
hoy der ootmoedicheyt. so dochte mi wer/
dich te sijn alle mījn crachtē daer toe te ke/
ren hoe ick mījn herte en lichaem in onbe/
ulecter reynicheyt altijt behoedē mochte.

Aleen reyn hertē sullē god sien / gheen be-
ulecktheyt en mach comē in godts huys.
Een onreyn herte is een herberge vandē
bosen geest / en wāt ic begere na desen leuē
met godt te sine in vroechdē eewelijc / so be-
ghere ic nu in desen leuē te vsmadē die ho-
uaerdpe en tūtelike genoechte mijns lich-
aems en te biddē altijt ghenade vā mijnē
sondē seggēde / heylige diuoldicheyt een
godlijc wesen vader sone en heylige geest
wilt mijder ontfermē / en allen mijn vrien-
den leuēde en doode Amen. **Ps nē.**

O heere ghebenedijt voor mijn salicheyt
gheboren en wilt my niet laten verloren.
Ick arm sondich mensche moet steruē alst
mijnē here mijnē godt ihū christo belieuet
O vader in dinnē handē beueel ic in die vie
vā mijder doot mijnē gheest / en alle geestē
daer ic schuldich sp voor te biddē **Ps nē.**
Ic arm sondich mēsche moet comē o stre-
ghe richter ihū voor v strenghe ordeel **O**
barmhertige here ihū als ghi mi come or

delen en wilt mi niet verdoemen. **Pē nē.**
O here ihū xpe al heb ic in mijnē leuē door
 mijn grote sondē dicwil die helle verdient
 nae dūre rechtuaerdicheyt ic belijde nu in
 den tijt der graciē en̄ mīns leuens voor dē
 priester en̄ alle chriestē menschē dat mī son
 den mi leet sijn en̄ woude dat ic se noyt ghe
 daen en hadde en̄ woude dat sijn i duysent
 fout leeder warē en̄ ic bidde om ghenade
 barmhertige here wilt se mi vergeuē door
 v heylighe. vñ. bloetstortingē door v heyli
 ghe vñt wondē en̄ door v bitter doot wilt
 mijn siele verlossen vander ewiger doot
 en̄ wt alder noot. **Pē nē.**

O heere der doechden daer alle dat beste
 goet af comt stort in os herte die liefde vā
 dīnē gebenedidē naē ihūs en̄ geeft os her
 te die liefde vā dīnē gebenedidē naē ihūs
 en̄ gheuet ons een vermerderinge der de
 uotien en̄ die doechden wilt in ons voedē
 vermeerderen en̄ alcht bewaren door die
 cracht van dīnen sueten naem Amen.

Ghebenedijt is dēsoetē naē ons herē ihū
chusti en den sueten naem van maria nu
ende inder ewicheyt Amen.

O here ic hebbe aldus langhe gheleest by
uwer gratiē heb ic genoeght ghehadt heb
ic swaricheit ghehadt het is al ledē den tyt
comt anedat ic sal moetē steruen/ in uwen
handen beueel ic mijnē gheest leuende en
dooft daer ic schuldich sijn voor te biddē ver
leendt haer en mi een goey herberghe.

O heere ic moet comen voor vrechtuaer
dich ordeel en ghi weet allē mij quaet dat
menichfuldich heeft geweest/ en allen mij
goet dat seer luttel heuet gheweest. Ic bid
dat v verdienten my moeten helpen dat ic
niet verdoemt en moet worden.

O here en beter ic mij leuē niet in desen tij
de der graciën en worde ic niet ghebondē
in uwer liefden en inder liefden vā mijnē
euen mensch so moet ic verdoemt sijn ver
leent mi gratie dat ic mijn vrienden mach
beminnen in v en mijn viandē oft daer icht

quaet v̄moghe toe heb als dese oft die v̄
en wilt de arme siele lauē met d̄hre genade

Mijn heyligh enghel wilt mijn arme siele
lepdē tottē. ix. choirē der heyliger enghelen
om daer geestelijckē aelmoesen te bidden.

O heylighē enghelen vandē eerste choir
bidt godt voor mi dat **J**hesus my wil ver
gheuen al mijn sonden.

O archangeli bidt voor my dat ic nēmer
meer dootsonde en mach wen/ maer wan
delen nae die gheboden gods.

O salige virtues bidt voor mi dat ic chri
stum ih̄m mach voor mijn oogē hebbē en
volgē sijn doechdē nae mij cranc v̄moghē

O heylighe potestates bidt voor my dat
ic mach weerstaen den bosen geest der we
relt en̄ m̄nder broesscher naturen in alle
temptatien hatende die dootsonden.

O heylighe principatus bidt voor my dat
ic mach ghehoorsaem sijn god bouē al / en̄
alle den ouersten gheestelijc en̄ waerlijc in
alle salighe dinghen.

O heylighe dominatiē bidt voor mi dat
mijn reden mach bedwinghē mijn sienlic-
heyt mijn vijf sinnen van allen sonden en
bestellen tot allen doechden.

O heylige throon bidt voor mi dat ōs lie-
ue heere een woninghe in mij arme siele
wil makē/en dat ic mijn conscientie suuer
mach makē met tranē ō die godlycke gra-
tie daer in te ontfaen/en in die liefde gods
en m̄s euen mensch te leuen en te steruē

O heylighe cherubinnē bidt voor mi dat
ic mach hebbē gheestelike wijsheyt om te
smakē die sueticheyt der duechdē en te ver-
spouwen die bitterheyt der sonden.

O heylige seraphinē bidt voor mi dat die
drie godlike duechdē gelooue/hope/en cari-
tate in mi alcht mogē groeyē en alle duech-
dē daer nae als ootmoedicheyt/goedtierē-
heyt saechtmoedicheyt/miltheyt tottē ar-
men/soberheit en reinicheit tot dat ic met
v moet sien dat godlike licht in d̄ ewicheit

O maria vrou der enghelē door v heylige

47
doethdē vsoent mi tot uwē gebndidē soō.

O chrisste door v heylige passie die ghi ge-
leden hebt inder mēscheliker natuerē ver-
soent my tottē hemelschē vader thoonēde
v heylige vñf wondē voor mīj bose sondē.

Oonghemetē eeuwige heylige diēuoldic
heyt een genadich god wilt mi barmher-
tich wesen en salich makē / dat ic met allen
salighē geestē mach singhē dījn ontferm-
herticheyt / lof / eere / en dācbaerheyt moet
sijn den vader / den soon den heyligē geest
inder eewichayt Amen.

Een suete liedcken / hoe die siele verlan-
ghet ende spreekt tot God.

Verlangē doet mījnder hertē pūne
In alle mīj dē sielē o ih̄s int herte mīj
O laci n; lāger en moet ic vā v gesceidē zī
Mīnē troost en mīj hope o voetsel dē sielē
Trect mi na di o ih̄s suete minnekā / mījn
O lacy ih̄s suete lief troostet hertle mījn
Als ic dat ouerdēcke die grote bitterheyt
Die ih̄s heeft geledē voor onse salicheyt

o laci aēdē cruce gestorūē in ihs mēscelich;

Hi heeft oēs v'wouē ihs vads vrolicheyt

Ihūs barmherticheyt mi' sondē i' mi' leyt

Olacy mi' hert bescreyt de grote bitterheyt

O passy v' pynē en ihūs suuer aenschijn

Als ic dat ouerdencke so breeket herte mi'n

O laci mi' hert wil ic v' scēckē v' eygē wil ic

O edel clare w' ihs godelic scoō aēschē i' mi'

Wildi mi' diōckē makē in d'ynē kelder sijn

o laci mocht mi' d' gebuerē mi' dorst na v' w' i' mi'

Here suete ihū wilt mi' toch nu i' stadē staē

Di' ic dē losen viāt en demerelt mach o'tgaē

O lacy al in d' vier d' minē wilt mi' o'tfaen

Al heb ic niet zōdē en mi' o'trouwē mistaē

Ic wil mi' gern betere en de werelt afgaen

O laci had ic mi' v'sonne ic had beter gedaē

Here ihū wilt opluyckē d'ynē roderē mōt

En spreckte een troostelic woorc so is mi'n

hert ghesont

O laci mocht ic v' alēt dragē in mi' hert

En laet minē o're hoorē v' suete lief geluyt

En wilt mi' laten wesen v' selfs eygē buyt

Item dese drey rosenkrenken sal wy
 wylsche gerue hoden op eyn ygelick hoerchsteit
 van onser lieuer vrouwen die oer seer ontfeucke-
 liche synd als yopenbaert is eynser geislicker
 persone. Den ersten sal man lesen staende.
 Den anderen klyende. Den derden in der
 lagger venyen. Tot eynen ygelicken sprecket
 Eyn Magnificat. Ende eyn Salve regina.
 Du salt sonder tweyuel vercreygen van onser
 lieuer vrouwen wattu begeers tot dynre sielen
 heil en du salt onser lieuer vrouwen dyn siele
 setten voer eyn pant myt diesen drey rosen-
 krenken. Ende dyt selue plach eyn werlt-
 liche yongelicke toe doen en he waert daer
 myt behalden. Want doe he doet was quamen
 dye boese geisten om syne siele toe haelen
 Doe quam onse lieue vrouwe en verloesten
 hem van oeren handen en seide he weer oer
 pant want he hed syn siele oer gesat oer
 eyn pant myt diesen drey rosenkrenken

op allen oeren hojchteiden. daerom moeste sie
hem bewaren en naemen myt oer in dye
ewige vroude. darom lest. gerne diese
naeuolgende rosenkransken myt ynnicheit
Nu lest erst Salue regina en Magnificat.
en den rosenkrantz en dardyt gebett daerop.

O hemelsche Konyinne heilige moder
gottes desen rosenkrantz offer ick dynre
ioncferliker werdicheit toe loue en
toe eeren in dye eer der groter vrouden
en eeren daer myt gott dye heilige drey
voldicheit dy geert heuet bauen allen
creatueren dat sich dye soen gades ge
meinet heuet bauen allen creatueren
van den hemelschen throen wt den schoe
fons hemelschen vaders en heft sich ge
werdicht onse krancke sterfliche myn
like nuttere an te nemen van dynen
reynen keuschen ioncferliken lichaem

ende is van dy reyne ioncfer en maget ge-
 hoeren gewaer gott en mynsche ende ver-
 mane dy heilige ioncfer maria der groter
 hogger eeren dattu byst vercoeren eyn
 moder gades ende der onspreeklicker
 vrouwen myt der dyn ioncferlike hert
 verrouwet wart doe du dyn lieue kynt
 erst sages in syner heiliger mynscheit en
 alle dye sueticheit en woellust en genueche
 dye du menige stonde haddest myt synre
 heiliger mynentlicker onnoesche on-
 spreekender kyntheit en bidde dy lieue
 maria dattu dy mynre wylst ontfermen
 en bydden den lieuen sueten ihesum dyn
 lieue kynt voer my en verwerf my syn
 goetlike genade alsoe toe leuen en myn
 sunden toe betteren dat dye heilige wercke
 dyre mynentlike kyntheit en al syn

heiligheteuen an mynre armer sielen nym-
mer mer verloeren en moet werden. amen.
Magnificat. *Datus regina.*

Onwoege gelaefde hemeliche konygynne
heilige ionofer maria dynre ioncferlicker
werdicheit offer ick desen rosenkrantz
toe laue en toe eeren der groter onspreck-
licker vrouden eeren myt der dyn ionck-
ferlicke herte geert veruouwet ende
verblydet waert in der eerlicker vroe-
licker opuerstentenyſte dyns lieuen
kynandes doe dy onse lieue here ten ersten
verscheen en dy ten ersten vertroesten
veruouwen en verblyden en eerden
als sijn alre getrouſte moder en saecht
hem voer dy staen mytten glorificierden
lichaem in soe schoenre goetlicker claer-
heit en bekaendes dat dyn ioncferlicke

50
siel toe hemel voerde en dū myt allen he-
melschen heer soe eerlicken en soe vroec-
licken wordes ontfangen en van eynen
yegelicken eynen lauesanck gespracken
en syttes ter rechterhant dyns lieuen
kyn des im throen der heiligen dreyuol-
dicheit naest gott dye alre geweldichste
im hemel en op erden, eyn troest en toer-
uerlaet alre ellendiger bedroefder myf-
moediger mynschen toe welcker groter
eeren dū komen byst om des armen sun-
ders wyllen. O lieue maria des vermane
ick dy en wilt gedencken alle der ge-
naden en troest den gy altyt gedaen
hebt en noch doen sulst bys int ende der
werlt alle den genen dye dyn getruwe
genade en barmherticheit antroepen
en wilt my troest en genade en barm-

herticheit doen in allen mynen lyden en
bedroeffenysse en noetsacken veruolgin-
ge nydicheit en achter sprack woe sye
my beuegenen moegen en wylt my ge-
naedelicke verloesen van alre boeser
gewalt mynre vianden sy sint sienlic-
ken of on sienlicken en van boesen valsche
tongen dat sy geen machten hebben
my te schaden an gelucke aen wael-
uaert myns lyfs en mynre sielen en
mynre eeren en wylt my o barmherti-
ge moder nyt ongetroest op myns selues
crancheit laten staen in enygen sacker
of noeden en wylt my verweruen van
dynen lieuen kynde genade ende
vergyffenyse alre mynre sunden
dat ick myn leuen toe brengen moet
myt eeren en vrede toe cynen salygen

eende, en ick beuele dy o heilige moder
 gades in desen dynen alren salichsten
 hoicheit alle mijn lieue vriende en mae-
 ge dattu sy alte samen behoeden wylst
 voer alle ongelucke lyfs en sielen en alsoe
 toe leuen en onse sunden toe betteren
 dat dat bitter lyden dyns lieuen kyndes
 aen onse sielen nimmermeer verlaeren
 en moet werden, en wyl dy guedertier-
 licken ontfermen ouer dye sielen mynre
 lieuen alderen vrynde en maege, dat sy
 getroest verloest, en veruouwet moegen
 werden in desen dynen alre heiligsten
 hoicheit en doer dyn heilige gebet ver-
 creigen moeten dye ewyge vroude amen.
 N. agnificat op offer.

O Maria heilige moder gades dese drey
rosenkrensse offer ick dyrre hoeger weer-
dicheit toe laue en toe eeren myt ganser
ynniger begerten myns herten dattu
lieue moder gades onsen lieuen herren
dynen lieuen kynde voer my bydden
wylst en ick gelauue dy lieue moder
gades an dynen naesten hoechtheit dese
dese selue rosenkrensse toe beden myt
meerre andacht nae mynen crancken
vermoegen en set dy myn siele toe pande
off onse lieue here bynnen der tyt ouer
my geboede lieue moder gades wylt my
gunnen dat in den seluen hoechtheit dy
dyemyt vrouden betalen moet in der ewyger
vrouden des hemels myt allen lieuen
heiligen gades. Amen byt voer my. P.K.

Johann Leonhard
Hanssen
tot
Straelen

